

รายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลการส่งใช้ยา
ในระดับใบสั่งยาตามตัวชี้วัดที่กำหนดของโรงพยาบาลน่าน 34 แห่งใน
ภาพรวม เปรียบเทียบก่อนและหลังดำเนินการ
ในปีงบประมาณ 2552 ถึงปีงบประมาณ 2554

การศึกษาวิเคราะห์ เพื่อพัฒนารูปแบบวิธีการจ่ายค่ารักษาพยาบาลผู้ป่วยนอก
ภายใต้ระบบสวัสดิการรักษายาพยาบาลข้าราชการ
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2553

เสนอต่อ

กรมบัญชีกลาง

โดย

สำนักงานวิจัยเพื่อการพัฒนาหลักประกันสุขภาพไทย (สวปก.)
เครือข่ายสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.)

กรกฎาคม 2554

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ตามที่คณะรัฐมนตรี มีมติให้ความเห็นชอบกับข้อเสนอของกระทรวงการคลัง เกี่ยวกับนโยบายและแนวทางดำเนินมาตรการส่งเสริมการใช้จ่ายสมเหตุสมผลและมาตรการควบคุมกำกับรายจ่ายด้านยาของระบบสวัสดิการรักษายาบาลข้าราชการ โดยกรมบัญชีกลางได้ขอความร่วมมือจากโรงพยาบาลที่เป็นผู้ให้บริการผู้ป่วยนอกรายใหญ่ ซึ่งมีจำนวนครั้งผู้ป่วยนอกตั้งแต่ 100,000 ครั้ง/ปี ขึ้นไปเพื่อเป็นโรงพยาบาลนำร่อง และกำหนดกลุ่มยาเป้าหมาย รวม 9 กลุ่ม ในการดำเนินมาตรการด้านยาดังกล่าว ในปีงบประมาณ พ.ศ.2552 ซึ่งเป็นช่วงก่อนดำเนินมาตรการด้านยา สำนักงานวิจัยเพื่อการพัฒนาหลักประกันสุขภาพไทย (สวปก.) ได้รับมอบหมายให้ทำการสำรวจสถานการณ์ข้อมูลการสั่งจ่ายยาของโรงพยาบาลนำร่อง 34 แห่ง¹ ครั้งแรก พบว่าโรงพยาบาลดังกล่าวมีมูลค่าและจำนวนครั้งในการสั่งจ่ายยานอกบัญชียาหลักแห่งชาติ ในสัดส่วนที่สูง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ร้อยละ 66 ต่อมาในปีงบประมาณ พ.ศ.2553 สวปก.ได้ทำการสำรวจข้อมูลการสั่งจ่ายยาในโรงพยาบาลนำร่อง ครั้งที่ 2² ในช่วงเป็นช่วงปีแรกหลังจากโรงพยาบาลนำร่องเริ่มดำเนินมาตรการด้านยา ผลวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า มูลค่าและจำนวนครั้งการสั่งจ่ายยานอกบัญชียาหลักของโรงพยาบาลนำร่องส่วนใหญ่มีแนวโน้มลดลง และในปีงบประมาณ พ.ศ.2554 สวปก.จึงได้ทำการสำรวจข้อมูลการสั่งจ่ายยาในโรงพยาบาลนำร่อง ครั้งที่ 3 ซึ่งเป็นช่วงปีที่สองหลังจากมีนโยบายขอความร่วมมือให้โรงพยาบาลนำร่องดำเนินมาตรการด้านยา ในช่วง 6 เดือนแรกของปีงบประมาณ พ.ศ.2554 (ตุลาคม 2553-มีนาคม 2554) โดย สวปก.ได้ปรับปรุงขั้นตอนวิธีการศึกษา ในปี 2554 โดยเฉพาะขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพข้อมูล ให้ครอบคลุมและมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น

ผลการวิเคราะห์แนวโน้มการสั่งจ่ายยาผู้ป่วยนอกของระบบสวัสดิการรักษายาบาลของโรงพยาบาลนำร่องในปีงบประมาณ พ.ศ.2554 พบว่ามีแนวโน้มมูลค่าและจำนวนครั้งในการสั่งจ่ายยานอกบัญชียาหลักแห่งชาติลดลง โดยมีมูลค่ายานอกบัญชียาหลักฯ เฉลี่ยร้อยละ 64.40 เมื่อเปรียบเทียบกับปีงบประมาณ พ.ศ.2552-2553 ที่มีมูลค่ายานอกบัญชียาหลักฯ เฉลี่ยเท่ากับ ร้อยละ 66 และร้อยละ 65.1 ตามลำดับ โดยโรงพยาบาลสังกัดกลาโหม/ตำรวจ/เอกชน และสังกัดมหาวิทยาลัยมีแนวโน้มลดลงในทิศทางเดียวกัน สำหรับโรงพยาบาลนำร่องสังกัดกระทรวงสาธารณสุข บางส่วนจะมีมูลค่าและจำนวนครั้งเฉลี่ยลดลง แต่ก็มีบางโรงพยาบาลที่ยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เมื่อคำนวณข้อมูลค่ายาที่คาดว่าโรงพยาบาลนำร่องจะสามารถประหยัดได้ในปีงบประมาณ พ.ศ.2554 ถ้าหากมีการดำเนินมาตรการควบคุมรายจ่ายค่ายาทั้ง 3 มาตรการได้ผล จะมีมูลค่ายาที่ประหยัดได้รวมทั้งสิ้น 1,191,139,471 บาท

ปัญหาอุปสรรคสำคัญในการดำเนินงานของโรงพยาบาลนำร่อง คือ มีช่องว่างในการสื่อสารการดำเนินงานตามนโยบายระหว่างกรมบัญชีกลางกับหน่วยงานต้นสังกัดของโรงพยาบาลนำร่องและหน่วยงาน

¹ เป็นข้อมูลการสั่งจ่ายยา 10 เดือนของปีงบประมาณ พ.ศ.2552 (ตุลาคม 2551-กรกฎาคม 2552)

² เป็นข้อมูลการสั่งจ่ายยา 10 เดือนของปีงบประมาณ พ.ศ.2553 (ตุลาคม 2552 -กรกฎาคม 2553)

ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและสนับสนุนให้ส่งใช้ยาในบัญชียาหลักแห่งชาติและระบบการประกันคุณภาพยาสามัญที่จะนำมาใช้ในมาตรการทดแทนยาต้นแบบ การขาดงบประมาณสนับสนุนการพัฒนา ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของโรงพยาบาล และมีช่องว่างในการสื่อสารนโยบาย และข้อมูลเชิงวิชาการระหว่าง กรมบัญชีกลางและองค์กรวิชาชีพกับแพทย์ผู้ให้การรักษาพยาบาล กรมบัญชีกลางขาดกลไกการ รวมทั้ง ขาดกลไกติดตามกำกับให้มีการดำเนินงานตามคู่มือแนวทางการรักษาพยาบาลและหลักเกณฑ์/เงื่อนไข ข้อบ่งชี้ในการสั่งใช้ยาที่กำหนดโดยองค์กรวิชาชีพอย่างเป็นระบบ และตรวจสอบได้ สำหรับข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินงานมีทั้งส่วนที่เป็นอำนาจหน้าที่ของ กรมบัญชีกลางและส่วนที่อยู่นอกเหนืออำนาจหน้าที่ ซึ่งต้องอาศัยการประสานการทำงานร่วมกันอย่าง ใกล้ชิดมากขึ้น ระหว่างกรมบัญชีกลางและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	1
บทที่ 1.....	5
บทนำ	5
ความเป็นมา.....	5
วัตถุประสงค์	7
วิธีการศึกษา.....	8
ผลลัพธ์ที่คาดว่าจะได้.....	9
คำจำกัดความ	9
บทที่ 2.....	10
วิธีการศึกษา	10
2.1 พัฒนาเครื่องมือการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล.....	10
2.2 การรวบรวมข้อมูลจากโรงพยาบาลนาร่อง	12
2.3 การตรวจสอบข้อมูล.....	12
2.4 การสอบทานข้อมูลการใช้ยากับข้อมูลจากสภส.....	14
2,5 การประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล	15
บทที่ 3.....	16
ผลการศึกษา.....	16
3.1 สถานการณ์การสั่งใช้ยาผู้ป่วยนอกระบบจ่ายตรง ปีงบประมาณ พ.ศ.2554	16
3.2 สถานการณ์จำนวนครั้งและมูลค่าการสั่งใช้ยากลุ่มเป้าหมาย ปีงบประมาณ พ.ศ.2554.....	19
บทที่ 4.....	23
ผลการศึกษา.....	23
4.1 แนวโน้มมูลค่าการสั่งใช้ยาผู้ป่วยนอกระบบจ่ายตรงของโรงพยาบาลนาร่อง	23
4.2 แนวโน้มมูลค่าและจำนวนครั้งการสั่งใช้ยาของโรงพยาบาลนาร่องสังกัดต่างๆ	26
4.3 มูลค่ายาที่โรงพยาบาลนาร่องจะประหยัดได้ ปีงบประมาณ พ.ศ.2554.....	28
บทที่ 5.....	29
5.1 แนวโน้มการสั่งใช้ยาของโรงพยาบาลนาร่อง	29
5.2 แนวโน้มมูลค่าและจำนวนครั้งการสั่งใช้ยาของโรงพยาบาลนาร่องสังกัดต่างๆ	30
5.3 มูลค่ายาที่คาดว่าจะประหยัดได้ของโรงพยาบาลนาร่อง	30
บทที่ 6.....	31
6.1 สรุปปัญหาอุปสรรคสำคัญในการดำเนินงานของโรงพยาบาลนาร่อง.....	31
6.2 ข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงาน.....	32

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	จำนวนครั้งและมูลค่าการสั่งใช้ยากรณีผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาลนาร่อง ในช่วงก่อนดำเนินมาตรการด้านยา ปีงบประมาณ พ.ศ.2552.....	5
ตารางที่ 2	จำนวนครั้งและมูลค่าการสั่งใช้ยากรณีผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาลนาร่อง ในช่วงปีแรกหลังจากดำเนินมาตรการด้านยา ปีงบประมาณ พ.ศ.2553.....	6
ตารางที่ 2. 1	โครงสร้างข้อมูลยากรณีผู้ป่วยนอก เฉพาะกรณีที่เบิกจ่ายผ่านระบบจ่ายตรง ของโรงพยาบาลนาร่อง 34 แห่ง ในช่วง 6 เดือนแรกของปีงบประมาณ พ.ศ.2554 (ตุลาคม 2553-มีนาคม 2554).....	10
ตารางที่ 3.1 1	จำนวนครั้งและมูลค่าการสั่งใช้ยาในภาพรวมของโรงพยาบาลนาร่อง และสัดส่วนการสั่งใช้ยาในบัญชียาหลักแห่งชาติกับยานอกบัญชียาหลักฯ.....	16
ตารางที่ 3.1 2	จำนวนครั้งและมูลค่าการสั่งใช้ยาผู้ป่วยนอกระบบจ่ายตรงของโรงพยาบาลนาร่อง เปรียบเทียบปีงบประมาณ พ.ศ.2553-2554	18
ตารางที่ 4.1 1	มูลค่าการสั่งใช้ยาของโรงพยาบาลนาร่อง ปีงบประมาณ พ.ศ.2552-2554	23
ตารางที่ 4 3	มูลค่ายาที่จะประหยัดได้จากการดำเนินมาตรการทั้ง 3 ข้อของโรงพยาบาลนาร่อง ปีงบประมาณ พ.ศ.2554	28

สารบัญภาพ

ภาพที่ 3. 1	สัดส่วนร้อยละจำนวนครั้งและมูลค่าการสั่งใช้ยาในภาพรวมของโรงพยาบาลนาร่องเปรียบเทียบกับยาในบัญชียาหลักแห่งชาติกับยานอกบัญชียาหลักฯ.....	17
ภาพที่ 3. 2	สัดส่วนร้อยละจำนวนครั้งและมูลค่าการสั่งใช้ยากลุ่มเป้าหมายของโรงพยาบาลนาร่องเปรียบเทียบกับยาในบัญชียาหลักแห่งชาติกับยานอกบัญชียาหลักฯ	20
ภาพที่ 3. 3	รายการยาที่มีมูลค่าการสั่งใช้สูงในโรงพยาบาลนาร่องเปรียบเทียบกับยาในบัญชียาหลักแห่งชาติกับยานอกบัญชียาหลักฯ	22
ภาพที่ 4.1 1	มูลค่าการสั่งใช้ยาในภาพรวมของโรงพยาบาลนาร่อง ปีงบประมาณ พ.ศ.2552-2554	24
ภาพที่ 4.1 2	สัดส่วนมูลค่าการสั่งใช้ยานอกบัญชียาหลักแห่งชาติของโรงพยาบาลนาร่อง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2552-2554.....	25
ภาพที่ 5 1	แนวโน้มมูลค่าการสั่งใช้ยาของโรงพยาบาลนาร่อง ปี 2552-2554 เปรียบเทียบกับโรงพยาบาลทั้งหมด ภายใต้ระบบสวัสดิการรักษายาพยาบาลข้าราชการ	29

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจการสั่งใช้ยากรณีผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาลนาร่อง 34 แห่ง ย้อนหลัง 10 เดือน ในปีงบประมาณ พ.ศ.2552 ข้อมูล ณ วันที่ 6 พฤศจิกายน 2552 ในช่วงก่อนดำเนินมาตรการควบคุมกำกับจ่ายจ่ายด้านยาของกรมบัญชีกลาง ซึ่งมีโรงพยาบาลนาร่องส่งข้อมูลมาให้จำนวนรวม 31 แห่ง พบว่ามีจำนวนครั้งในการสั่งยารวม 16.6 ล้านใบ โดยเป็นใบสั่งที่มีรายการยานอกบัญชียาหลักแห่งชาติ ร้อยละ 40 สูงสุดในโรงพยาบาลสังกัดโรงเรียนแพทย์และต่ำสุดในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข โดยมีมูลค่ายาที่เบิกรวม 15,247.95 ล้านบาท และมีสัดส่วนมูลค่าการใช้นอกบัญชียาหลักแห่งชาติ ในภาพรวม ร้อยละ 66 รายละเอียด ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนครั้งและมูลค่าการสั่งใช้ยากรณีผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาลนาร่อง ในช่วงก่อนดำเนินมาตรการด้านยา ปีงบประมาณ พ.ศ.2552

รายการ	รพ.แพทย์	รพ.สร.	รพ.สังกัดอื่น	รวม
จำนวนโรงพยาบาล (แห่ง)	(N=7)	(N=16)	(N=8)	(N=31)
จำนวนใบสั่งยารวม (ใบ)	6,914,378	5,675,890	4,058,066	16,648,334
-มียานอกบัญชียาหลักฯ (ใบ)	3,107,884	1,727,876	1,781,563	6,617,323
ใบสั่งที่มียานอกบัญชียาหลักฯ (%)	45%	30%	44%	40%
มูลค่ารวมของใบสั่งยา (บาท)	8,524,258,820	3,323,777,098	3,399,923,178	15,247,959,096
มูลค่ายานอกบัญชียาหลักฯ (บาท)	5,580,080,654	2,105,324,655	2,355,071,378	10,040,476,687
มูลค่ายานอกบัญชียาหลักฯ (%)	65%	63%	69%	66%

ที่มา: สำนักงานวิจัยเพื่อการพัฒนาหลักประกันสุขภาพไทย (พฤศจิกายน 2552)

2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจการสั่งใช้ยากรณีผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาลนาร่อง 34 แห่ง ในปีงบประมาณ พ.ศ.2553 ซึ่งเป็นช่วงปีแรก หลังจากกรมบัญชีกลางมีนโยบายขอความร่วมมือจากโรงพยาบาลนาร่อง 34 แห่ง ให้ดำเนินมาตรการส่งเสริมการจ่ายยาสมเหตุสมผลและคุ้มค่าและมาตรการควบคุมกำกับจ่ายจ่ายด้านยาภายในโรงพยาบาล พบว่ามูลค่าและจำนวนครั้งการสั่งจ่ายยาในภาพรวมของปีงบประมาณ พ.ศ.2553 เปลี่ยนแปลงจากช่วงก่อนดำเนินการ ดังนี้ คือ มูลค่าการสั่งใช้ยาของระบบสวัสดิการรักษายาพยาบาลข้าราชการ มีอัตราเพิ่มขึ้นเพียงแค่ 0.2% มีสัดส่วนมูลค่ายาการสั่งใช้นอกบัญชียาหลักแห่งชาติ ในภาพรวมลดลงเล็กน้อย เหลือเท่ากับ 65.1% (ก่อนดำเนินการ เท่ากับ 66%) โดย

โรงพยาบาลสังกัดรัฐอื่น (กลาโหม/ตำรวจ/อื่นๆ) มีจำนวนครั้งและมูลค่าการส่งใ้ยานนอกบัญชียาหลัก
แห่งชาติลดลงอย่างชัดเจนเมื่อเปรียบเทียบกับโรงพยาบาลสังกัดโรงเรียนแพทย์และสังกัดกระทรวง
สาธารณสุข รายละเอียดตาม ตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนครั้งและมูลค่าการส่งใ้ยากรณีผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาลนาร่อง ในช่วงปีแรกหลังจาก
ดำเนินมาตรการด้านยา ปีงบประมาณ พ.ศ.2553

รายการ	มหาวิทยาลัย	ก. กลาโหมและ อื่นๆ	ก.สาธารณสุข	รวม
ก. จำนวนโรงพยาบาล (แห่ง)	7	8	13	28
1. มูลค่า ยาทั้งหมด (บาท)	6,936,561,806	4,752,363,581	2,853,679,756	14,542,605,143
- ยานอกบัญชียาหลักฯ (บาท)	4,452,027,045	3,159,961,155	1,966,215,857	9,578,204,057
- สัดส่วน ยานอกบัญชียาหลักฯ	64.2%	66.5%	68.9%	65.9%
2. จำนวนการส่งใ้ยาทั้งหมด (ครั้ง)	5,464,321	5,269,307	3,781,874	14,515,502
- ยานอกบัญชียาหลักฯ (ครั้ง)	1,719,980	2,026,341	1,236,544	4,982,865
- สัดส่วน ยานอกบัญชียาหลักฯ	31.6%	38.5%	32.8%	34.4%
ข. จำนวนโรงพยาบาล (แห่ง)	5	7	11	23
1. มูลค่า ยาทั้งหมด (บาท)	3,987,112,079	4,353,356,348	2,423,381,911	10,763,850,338
- ยานอกบัญชียาหลักฯ (บาท)	2,487,335,654	2,884,685,586	1,639,918,366	7,011,939,606
- สัดส่วน ยานอกบัญชียาหลักฯ	62.4%	66.3%	67.7%	65.1%
2. จำนวนการส่งใ้ยาทั้งหมด (ครั้ง)	3,264,028	4,839,970	3,285,256	11,389,254
- ยานอกบัญชียาหลักฯ (ครั้ง)	925,347	1,843,936	1,064,302	3,833,585
- สัดส่วน ยานอกบัญชียาหลักฯ	28.4%	38.1%	32.4%	33.7%
ค. การเปลี่ยนแปลงจากปี 2552				
1. มูลค่า ยาทั้งหมด *	0.5%	-1.5%	3.0%	0.2%
- สัดส่วน ยานอกบัญชียาหลักฯ **	1.7%pt.	-1.7%pt.	1.0%pt.	0.3%pt.
2. จำนวนการส่งใ้ยาทั้งหมด *	-7.6%	0.6%	-7.2%	-4.2%
- สัดส่วน ยานอกบัญชียาหลักฯ **	-1.5%pt.	-4.2%pt.	-3.3%pt.	-3.2%pt.

ที่มา: รายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลการส่งใ้ยาของโรงพยาบาลนาร่อง ปีงบประมาณ พ.ศ.2553 ของสำนักงานวิจัยเพื่อ
การพัฒนาหลักประกันสุขภาพไทย (ปี 2553)

หมายเหตุ

* % = Percent หรือผลต่างเชิงสัมพัทธ์ (relative difference) ระหว่างค่าในปี 2553 กับค่าในปี 2552 เมื่อเทียบกับค่า
ในปี 2552

** %pt. = Percentage points หรือผลต่างเชิงสัมบูรณ์ (absolute difference) ระหว่างค่าร้อยละ (%) ในปี 2553 กับ
ในปี 2552

เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลการส่งใช้ยากรณีผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาลนาร่อง 34 แห่ง และติดตามประเมินผลการดำเนินงานต่อเนื่องในปีงบประมาณ พ.ศ.2554 สำนักงานวิจัยเพื่อการพัฒนาหลักประกันสุขภาพไทย จึงได้ทำการสำรวจข้อมูลการส่งใช้ยาของโรงพยาบาลนาร่อง 34 แห่ง ครั้งที่ 3 ซึ่งเป็นข้อมูลการส่งใช้ยากรณีผู้ป่วยนอก ในช่วง 6 เดือนแรกของปีงบประมาณ พ.ศ.2554 (ตุลาคม 2553-มีนาคม 2554)

วัตถุประสงค์

1.วิเคราะห์ข้อมูลภาพรวมของจำนวนครั้งและมูลค่าในการส่งใช้ยากรณีผู้ป่วยนอกระบบจ่ายตรงของโรงพยาบาลนาร่อง 34 แห่ง ภายใต้ระบบสวัสดิการรักษายาบาลข้าราชการ ในช่วง 6 เดือนแรกของปีงบประมาณ พ.ศ.2554

- มูลค่าการส่งใช้ยารวม และอัตราการเปลี่ยนแปลงเมื่อเทียบกับปีงบประมาณ พ.ศ.2553
- สัดส่วนมูลค่าและจำนวนครั้งการส่งใช้ยาในบัญชียาหลักแห่งชาติกับยานอกบัญชียาหลักๆ ของโรงพยาบาลนาร่อง และอัตราการเปลี่ยนแปลงเมื่อเทียบกับปีงบประมาณ พ.ศ.2553
- สัดส่วนมูลค่าและจำนวนครั้งการส่งใช้ยาในบัญชียาหลักแห่งชาติกับยานอกบัญชียาหลักๆ ของโรงพยาบาลนาร่อง และอัตราการเปลี่ยนแปลงเมื่อเทียบกับปีงบประมาณ พ.ศ.2553

จำแนกตามสังกัดโรงพยาบาล

- สัดส่วนมูลค่าและจำนวนครั้งการส่งใช้ยาในรายการยากลุ่มเป้าหมายของกรมบัญชีกลาง หรือรายการยาอื่นที่มีมูลค่าการส่งใช้สูงในปีงบประมาณ พ.ศ.2554

2.วิเคราะห์เปรียบเทียบจำนวนครั้งและมูลค่าการส่งจ่ายยาในภาพรวมของปีงบประมาณ พ.ศ. 2552 ซึ่งเป็นช่วงก่อนดำเนินมาตรการ เปรียบเทียบกับปีงบประมาณ พ.ศ.2553-2554 ซึ่งเป็นช่วงหลังจากโรงพยาบาลนาร่องดำเนินมาตรการส่งเสริมการใช้ยาสมเหตุสมผลและมาตรการควบคุมกำกับรายจ่ายด้านยาไปแล้วในปีแรกและปีที่สอง

- มูลค่าการส่งใช้ยารวม และอัตราการเปลี่ยนแปลงเมื่อเทียบกับปีงบประมาณ พ.ศ.2552-2554
- สัดส่วนมูลค่าและจำนวนครั้งการส่งใช้ยาในบัญชียาหลักแห่งชาติกับยานอกบัญชียาหลักๆ ของโรงพยาบาลนาร่อง และอัตราการเปลี่ยนแปลงเมื่อเทียบกับปีงบประมาณ พ.ศ.2552-2554
- สัดส่วนมูลค่าและจำนวนครั้งการส่งใช้ยาในบัญชียาหลักแห่งชาติกับยานอกบัญชียาหลักๆ ของโรงพยาบาลนาร่อง และอัตราการเปลี่ยนแปลงเมื่อเทียบกับปีงบประมาณ พ.ศ.2552-2554

จำแนกตามสังกัดโรงพยาบาล

- สัดส่วนมูลค่าและจำนวนครั้งการส่งใช้ยาในรายการยากลุ่มเป้าหมายของกรมบัญชีกลาง หรือรายการยาอื่นที่มีจำนวนครั้งและมูลค่าการส่งใช้สูงในปีงบประมาณ พ.ศ.2554 เปรียบเทียบกับปีงบประมาณ พ.ศ.2552-2553

3.วิเคราะห์ข้อมูลรายการยาที่มีจำนวนครั้งและมูลค่าการสั่งใช้ยาสูง 20 ลำดับแรกของโรงพยาบาลนาร่อง เปรียบเทียบสัดส่วนมูลค่าและจำนวนครั้งการสั่งใช้ยาในบัญชียาหลักแห่งชาติกับนอกบัญชียาหลักฯ ของปีงบประมาณ พ.ศ.2554

4.วิเคราะห์มูลค่ายาที่โรงพยาบาลนาร่อง 34 แห่ง จะประหยัดได้ ถ้ามีการดำเนินมาตรการทดแทนยาต้นแบบด้วยยาสามัญที่อยู่ในบัญชียาหลักแห่งชาติ มาตรการยกเลิกการเบิกจ่ายค่ายา กรณียากลุ่มโคซามิน และมาตรการทดแทนด้วยยา CL

วิธีการศึกษา

1.พัฒนาเครื่องมือ รูปแบบและวิธีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลการสั่งใช้ยากรณีผู้ป่วยนอกในโรงพยาบาลนาร่อง 34 แห่ง โดย

1.1 ปรับปรุงโครงสร้างการจัดเก็บข้อมูลด้านยาที่ใช้ในปีงบประมาณ พ.ศ.2553 ให้ครอบคลุมและชัดเจนมากขึ้น โดยระบุว่าเป็นผู้ป่วยนอกระบบจ่ายตรง และให้จัดเก็บเป็นรายเดือน

1.2 พัฒนาช่องทางและวิธีการรับ-ส่งข้อมูลจากโรงพยาบาลนาร่อง 34 แห่ง โดยกำหนดให้โรงพยาบาลจัดส่งไฟล์ข้อมูลการสั่งใช้ยากรณีผู้ป่วยนอก ในช่วง 6 เดือนแรกของปีงบประมาณ พ.ศ.2554 ผ่านเว็บไซต์ของสำนักงานวิจัยเพื่อการพัฒนาหลักประกันสุขภาพไทย

2.พัฒนารูปแบบและวิธีการตรวจสอบข้อมูลการสั่งใช้ยาที่โรงพยาบาลส่งมาให้มีขั้นตอนและวิธีการที่มีคุณภาพมากขึ้น โดยพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์มาใช้ในขั้นตอนการตรวจสอบและจับคู่รหัสยา

3.ทำการสำรวจข้อมูลการสั่งใช้ยากรณีผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาลนาร่อง 34 แห่ง ในช่วง 6 เดือนแรกของปีงบประมาณ พ.ศ.2554

4.รวบรวมข้อมูลการสั่งใช้ยากรณีผู้ป่วยนอกที่ได้จากโรงพยาบาลนาร่อง แล้วทำการตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของข้อมูลที่ได้ และจัดเตรียมข้อมูลให้พร้อมสำหรับขั้นตอนการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5.ทำการสอบทานข้อมูลการสั่งใช้ยาของโรงพยาบาลนาร่องที่ผ่านการตรวจสอบ ตามข้อ 3.แล้ว โดยเปรียบเทียบมูลค่าการสั่งใช้ยากรณีผู้ป่วยนอกแบบจ่ายตรงที่สำนักงานวิจัยเพื่อการพัฒนาหลักประกันสุขภาพได้รับกับข้อมูล มูลค่าการเบิกจ่ายค่ายากรณีผู้ป่วยนอกที่ส่งข้อมูลให้สำนักงานกลางสารสนเทศบริการสุขภาพ (สกส.) ของโรงพยาบาลนาร่อง

6.ประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำข้อมูลการสั่งใช้ยาของโรงพยาบาลนาร่องที่ผ่านการสอบทานกับข้อมูลสกส.แล้วมาทำการประมวลผลและวิเคราะห์เปรียบเทียบกับข้อมูลการสั่งใช้ยาของโรงพยาบาลนาร่อง ในปีงบประมาณ พ.ศ.2552 ถึงปีงบประมาณ พ.ศ.2554 เพื่อติดตามประเมินผลการดำเนินมาตรการส่งเสริมการใช้ยาสมเหตุผลและคุ้มค่า และมาตรการควบคุมกำกับรายจ่ายค่ายาและผลลัพธ์ที่ได้จากการดำเนินมาตรการ

7.เขียนรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสั่งใช้ยากรณีผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาลน่าน 34 แห่ง ภายใต้ระบบสวัสดิการรักษายาพยาบาลข้าราชการ ในปีงบประมาณ พ.ศ.2552 ช่วงก่อนดำเนินงาน ถึง ปีงบประมาณ พ.ศ.2554 ซึ่งเป็นช่วง 6 เดือนแรกในปีที่สองของการดำเนินมาตรการดังกล่าว

ผลลัพธ์ที่คาดว่าจะได้

ผู้กำหนดนโยบายของระบบสวัสดิการรักษายาพยาบาลข้าราชการ กรมบัญชีกลาง และโรงพยาบาลน่าน 34 แห่ง ได้รับทราบข้อมูลผลวิเคราะห์การสั่งใช้ยาของโรงพยาบาลน่าน ผลลัพธ์มูลค่ายาที่โรงพยาบาลน่านประหยัดได้จากการดำเนินมาตรการส่งเสริมการใช้ยาสมเหตุผลและคุ้มค่า และมาตรการควบคุมกำกับจ่ายยาของโรงพยาบาลน่านในปีงบประมาณ พ.ศ.2554 รวมทั้งปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการพัฒนานโยบายหรือมาตรการที่เกี่ยวข้อง

คำจำกัดความ

- ยากลุ่มเป้าหมายของกรมบัญชีกลาง หมายถึงยา 9 กลุ่ม ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2553 ซึ่งเห็นชอบในหลักการให้กรมบัญชีกลางกำหนดมาตรการควบคุมค่าใช้จ่าย โดยให้มีระบบตรวจสอบและควบคุมการเบิกจ่ายค่ายาบางกลุ่มหรือบางรายการ ให้เป็นไปตามบัญชียาหลักแห่งชาติ หรือตามเงื่อนไขและข้อบ่งชี้ที่องค์การวิชาชีพกำหนด ดังมีรายชื่อต่อไปนี้ คือ
  - (1) กลุ่มยาลดการเป็นแผลและเลือดออกในกระเพาะอาหาร (Anti-ulcerant/Variceal bleeding)
  - (2) กลุ่มยาด้านอักเสบที่มีไซโคลออกซีจีเนสยับยั้ง (NSAIDs/Anti-osteoarthritis)
  - (3) กลุ่มยาลดไขมันในเลือด (Antilipidemia)
  - (4) กลุ่มยาเบื้องต้นในการรักษาโรคความดันโลหิตสูง และภาวะหัวใจล้มเหลวแบบเลือดคั่ง (Angiotensin converting enzyme (ACE) inhibitors)
  - (5) กลุ่มยาลดความดันโลหิต (Angiotensin-II-receptor blockers: ARBs)
  - (6) กลุ่มยาป้องกันการเกาะตัวของเกล็ดเลือด (Antiplatelets)
  - (7) ยาลดอาการข้อเข่าเสื่อม (Glucosamine)
  - (8) ยาป้องกันโรคกระดูกพรุน (Drug affecting bone metabolism)
  - (9) กลุ่มยารักษามะเร็ง (Anticancers)

บทที่ 2

วิธีการศึกษา

ในการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลการส่งใช้ยากรณีผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาลนาร่อง 34 แห่ง ครั้งที่ 3 ในช่วง 6 เดือนแรกของปีงบประมาณ พ.ศ.2554 เพื่อให้โรงพยาบาลสามารถจัดเก็บรวบรวมข้อมูลการส่งใช้ยากรณีผู้ป่วยนอกระบบจ่ายตรงของระบบสวัสดิการรักษายาบาลข้าราชการได้ถูกต้องครบถ้วน สำนักงานวิจัยเพื่อการพัฒนาหลักประกันสุขภาพไทย จึงได้ดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงวิธีการศึกษาดังต่อไปนี้ คือ

2.1 พัฒนาเครื่องมือการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล

การพัฒนาเครื่องมือ รูปแบบและวิธีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลการส่งใช้ยากรณีผู้ป่วยนอกในโรงพยาบาลนาร่อง 34 แห่ง โดย

(1) ปรับปรุงโครงสร้างการจัดเก็บข้อมูลด้านยาที่ใช้ในปีงบประมาณ พ.ศ.2554 ให้ครอบคลุมและชัดเจนมากขึ้น กำหนดค่านิยาม โดยระบุว่าเป็นผู้ป่วยนอกระบบจ่ายตรง และให้จัดเก็บข้อมูลเป็นรายเดือนเพื่อสะดวกในการตรวจสอบ ประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียดโครงสร้างข้อมูลเพื่อให้โรงพยาบาลใช้ในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลการส่งใช้ยา ตามตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2. 1 โครงสร้างข้อมูลยากรณีผู้ป่วยนอก เฉพาะกรณีที่เบิกจ่ายผ่านระบบจ่ายตรง ของโรงพยาบาลนาร่อง 34 แห่ง ในช่วง 6 เดือนแรกของปีงบประมาณ พ.ศ.2554 (ตุลาคม 2553-มีนาคม 2554)

Field	type	width	null	Definition	remark
Yymm	char	4	No	ปี(ค.ศ. 2 หลักท้าย)และเดือน(2 หลัก) ของข้อมูลที่จัดส่ง	เช่น ข้อมูล เดือนมกราคม 2554 ใส่ข้อมูลเป็น 1101
Hcode	char	5	No	รหัส ร.พ. 5 หลัก	
Hospdcode	char	12	No	รหัสยาที่กำหนดเพื่อใช้ใน ร.พ.	
Drugstdcode	char	24	Yes	รหัสยามาตรฐาน 24 หลัก	
Tradename	char	50	No	ชื่อการค้าของยา	หากมี 24 หลัก จะไม่ระบุ tradename ก็ได้
Genericname	char	50	No	ชื่อสามัญทางยา (อาจรวมความแรง และรูปแบบยาไว้ในนี้ได้) หมายเหตุ : ใช้สำหรับอ้างอิงกรณีไม่มี	หากมี 24 หลัก จะไม่ระบุ genericname ก็ได้

Field	type	width	null	Definition	remark
				รหัสยา 24 หลัก	
ed	char	1	No	ประเภทยาในบัญชียาหลักแห่งชาติ (E) หรือยานอกบัญชียาหลักแห่งชาติ (N)	ใช้ตรวจสอบการจัดกลุ่มยาในบัญชียาหลักฯ
Scripts	integer	7	No	จำนวนครั้งของการสั่งใช้ยาให้ผู้ป่วย (หรือจำนวนใบสั่งยา)	
Quantity	integer	7	No	จำนวนยาที่จ่ายให้ผู้ป่วย	
Unitpack	char	10	Yes	หน่วยที่จ่าย : หน่วยนับของรายการยาที่จ่ายให้ผู้ป่วย เช่น เม็ด กล่อง ขวด ซีซี.	ใช้ตามที่ ร.พ.กำหนด ยังไม่มีรหัสกลาง
Unitcost	double	9.2	No	ราคาต้นทุนค่ายาต่อหน่วยที่จ่ายให้ผู้ป่วย (ทศนิยม 2 ตำแหน่ง)	ใน Aggregated Data คงต้องใช้ราคาครั้งล่าสุด หรือหากสามารถระบุแยกได้ในกรณีที่ราคาแต่ละครั้งไม่เท่ากัน ก็จะได้
Unitprice	double	9.2	No	ราคาขายต่อหน่วยที่จ่ายให้ผู้ป่วย (ทศนิยม 2 ตำแหน่ง)	
total_price	double	9.2	No	มูลค่ารวมของการใช้ยารายการนี้ (ทศนิยม 2 ตำแหน่ง)	

หมายเหตุ

1. โครงสร้างข้อมูลการใช้ยาของโรงพยาบาลแบบ Aggregated Data ปี 2554 ให้ส่งเป็น text file โดยใช้เครื่องหมาย pipe (|) คั่นระหว่างแต่ละ field และเรียงลำดับตามที่กำหนด โดยบรรทัดแรกให้เป็นชื่อ field **ข้อมูลการใช้ยา** (hcode_agg_yymm.txt)
2. กำหนดให้ส่งข้อมูลการใช้ยาของผู้ป่วยสิทธิเบิกได้จ่ายตรงเป็นรายเดือน โดยบีบอัด file และตั้งชื่อตามรูปแบบที่กำหนดดังนี้ hcode_agg_yymm.zip โดย hcode คือรหัสโรงพยาบาล 5 หลัก agg เป็นตัวอักษรเพื่อบอกประเภทข้อมูลว่าเป็น aggregated data และ yymm คือปี(ค.ศ. 2 หลักท้าย)และเดือน(2 หลัก)ของข้อมูลที่จัดส่ง

(2) พัฒนาช่องทางและวิธีการรับ-ส่งข้อมูลจากโรงพยาบาลนาร่อง 34 แห่ง โดยกำหนดให้โรงพยาบาลจัดส่งไฟล์ข้อมูลการใช้ยากรณีผู้ป่วยนอก ในช่วง 6 เดือนแรกของปีงบประมาณ พ.ศ.2554 ผ่านเว็บไซต์ของสำนักงานวิจัยเพื่อการพัฒนาหลักประกันสุขภาพไทย

2.2 การรวบรวมข้อมูลจากโรงพยาบาลนาร่อง

สำนักงานวิจัยเพื่อการพัฒนาหลักประกันสุขภาพไทย ได้จัดส่งไฟล์ Template การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลยาที่ปรับปรุงใหม่ตาม ตารางที่ 2.1 ไปให้โรงพยาบาลนาร่อง 34 แห่ง เมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม 2554 และขอให้โรงพยาบาลนาร่องส่งข้อมูลมาให้ สวปก.ภายในเดือนมิถุนายน 2554 โดยมีโรงพยาบาลนาร่องส่งข้อมูลมาให้ จำนวนทั้งสิ้น 33 แห่ง ซึ่งมีโรงพยาบาลนาร่องที่ส่งข้อมูลมาครบทั้งสามปี คือ ช่วงก่อนดำเนินการมาตรการในปีงบประมาณ พ.ศ.2552 และช่วงหลังจากดำเนินการมาตรการในปีงบประมาณ พ.ศ.2553-2554 จำนวน 23 แห่ง จากทั้งหมดจำนวน 34 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 67.6

2.3 การตรวจสอบข้อมูล

สำนักงานวิจัยเพื่อการพัฒนาหลักประกันสุขภาพไทย ได้พัฒนาวิธีการตรวจสอบข้อมูลการสั่งใช้ยาที่โรงพยาบาลส่งมา ให้มีขั้นตอนและวิธีการที่มีคุณภาพมากขึ้น และพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์มาใช้ในขั้นตอนการตรวจสอบและจับคู่รหัสยา

โดยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เป็นขั้นตอนการตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของข้อมูลที่ส่งมาเบื้องต้น โดยเจ้าหน้าที่ดูแลระบบข้อมูลสารสนเทศของสำนักงานวิจัยเพื่อการพัฒนาหลักประกันสุขภาพไทย โดยการตรวจสอบกับโครงสร้างข้อมูลที่พัฒนาปรับปรุงใหม่ ตามข้อ 1.

ขั้นตอนที่ 2 เป็นขั้นตอนการตรวจสอบและทำความสะอาดข้อมูลโดยเภสัชกร เพื่อตรวจสอบรายละเอียดความถูกต้องของข้อมูลที่ส่งมาแต่ละรายการ เช่น มีข้อมูลเวชภัณฑ์ที่ไม่ใช่ยาปะปนมา การพิมพ์ชื่อยาสามัญ (Generic) ไม่ถูกต้อง การจำแนกประเภทรายการยาในและนอกบัญชียาหลักแห่งชาติไม่ถูกต้อง เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 3 เป็นขั้นตอนการตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนในการให้รหัสยาของโรงพยาบาล ทั้งส่วนที่เป็นรหัสยาของโรงพยาบาลนาร่องเองและรหัสยามาตรฐาน 24 หลักที่กำหนดโดยกระทรวงสาธารณสุข ในขั้นตอนนี้ หากโรงพยาบาลนาร่องไม่ได้ลงรหัสยามาตรฐาน 24 หลักมาให้ เภสัชกรที่ตรวจสอบก็จะเป็นผู้ให้รหัสยามาตรฐานเอง

ขั้นตอนที่ 4 เป็นขั้นตอนการจับคู่รหัสยาของโรงพยาบาลนาร่องกับรหัสยามาตรฐาน 24 หลัก และจัดทำบัญชีรายการยามาตรฐาน เพื่อจัดเรียงข้อมูลรายการยาของทุกโรงพยาบาลให้เป็นรูปแบบเดียวกัน และชื่อรายการยาตรงกัน โดยเฉพาะรายการยาเป้าหมาย 9 กลุ่มที่จะมีมาตรการควบคุมกำกับจ่ายค่ายา ตามมติคณะรัฐมนตรี ซึ่งในขั้นตอนนี้จะใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์มาช่วยในการทำงานให้สะดวกรวดเร็วขึ้น

การตรวจสอบข้อมูลในขั้นตอนนี้ เป็นขั้นตอนที่สำคัญและต้องใช้เวลาค่อนข้างมาก เนื่องจากมีรายละเอียดในการตรวจสอบมาก และผู้ที่ทำการตรวจสอบจะต้องเป็นเภสัชกรที่มีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับ

ระบบสารสนเทศยาและจำแนกรายการยาที่อยู่ในบัญชียาหลักแห่งชาติได้ และหากการตรวจสอบในขั้นตอนนี้ไม่ถูกต้อง ครบถ้วน จะส่งผลทำให้ผลวิเคราะห์มีความคลาดเคลื่อน

ตัวอย่าง หน้าจอโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการจับคู่รหัสยาของโรงพยาบาลกับยาเป้าหมาย

จับคู่ยาที่ไม่มีรหัส 24 หลัก กับรายการยาเป้าหมาย

จับคู่รายการยาที่ไม่มีรหัส 24 หลักกับยาเป้าหมาย (Drug Target)

hcode	hospcode	tradeName	genericName
11481	BER401N	*BERODUAL INH MDI, 200 DOSES (IPRA	
		DrugTargetID	IPRATROPIUM+FENOTEROL INHALER
11481	BER402N	*BERODUAL SOLUTION., 20 ML (IPRA+	
		DrugTargetID	IPRATROPIUM+FENOTEROL INHALER
11481	BER403N	*BERODUAL FORTE 4 ML INH.SOL(IPRA	
		DrugTargetID	IPRATROPIUM+FENOTEROL SPECIAL IPRATROPIUM+SALBUTAMOL INHALER IPRATROPIUM+SALBUTAMOL SPECIAL
11481	BET101E	*BETALOC 100 MG (METOPROLOL)	
		DrugTargetID	IRBESARTAN CAP/TAB IRBESARTAN+HCTZ CAP/TAB IRINOTECAN INJECTN ISOPHANE INSULIN INJECTN
11481	BET405N	BETOPTIC-S 0.25% ,5ML ED (BETAXOL	
		DrugTargetID	
11481	BET409E	BETAMETHASONE CREAM 0.1% 15 GM	
		DrugTargetID	
11481	BET410.2	BETAMETHASONE ET NEOMYCIN 15 GM	
		DrugTargetID	
11481	BET410.1	BETAMETHASONE 0.1% CREAM 15 GM	
		DrugTargetID	

ระบุ: 160 จาก 6959

จับคู่ยาที่ไม่มีรหัส 24 หลัก กับรายการยาเป้าหมาย

จับคู่รายการยาที่ไม่มี DrugTargetID กับยาเป้าหมาย (Drug Target)

hcode	hospcode	tradeName	genericName
11481	AMI102E	*AMITRIPTYLINE 10 MG TAB	
		DrugTargetID	
11481	AMI103E	*AMITRIPTYLINE 25 MG TAB	
		DrugTargetID	
11481	AMP204E	*AMPHOTERICIN - B 50 MG INJ.	
		DrugTargetID	
11481	ART401N	*ARTEOPTIC ED 2 %,5 ML(CARTEOLOL	
		DrugTargetID	
11481	BER403N	*BERODUAL FORTE 4 ML INH.SOL(IPRA	
		DrugTargetID	IPRATROPIUM+FENOTEROL INHALER IPRATROPIUM+SALBUTAMOL INHALER IPRATROPIUM+SALBUTAMOL SPECIAL
11481	BET101E	*BETALOC 100 MG (METOPROLOL)	
		DrugTargetID	IRBESARTAN CAP/TAB IRBESARTAN+HCTZ CAP/TAB IRINOTECAN INJECTN ISOPHANE INSULIN INJECTN
11481	BRO301E	*BRONCHONYL SYRUP 60 ML(TERBU..	
		DrugTargetID	

ระบุ: 1199 จาก 16889

2.4 การสอบทานข้อมูลการใช้ยา กับข้อมูลจากสกส.

สำนักงานวิจัยเพื่อการพัฒนาหลักประกันสุขภาพไทย ได้นำข้อมูลการสั่งใช้ยาของโรงพยาบาลนำร่องที่ผ่านการตรวจสอบตาม 4 ขั้นตอนที่ระบุในข้อ 2.3.มาแล้ว มาวิเคราะห์เปรียบเทียบมูลค่าการสั่งใช้ยากรณีผู้ป่วยนอกระบบจ่ายตรงที่สำนักงานวิจัยเพื่อการพัฒนาหลักประกันสุขภาพได้รับจากโรงพยาบาลนำร่อง ซึ่งเป็นข้อมูลการสั่งใช้ยาในช่วง 6 เดือนแรกของปีงบประมาณ พ.ศ.2554 กับข้อมูลรายจ่ายค่ายา ที่โรงพยาบาลนำร่องดังกล่าวส่งข้อมูลให้สำนักงานกลางสารสนเทศบริการสุขภาพ (สกส.) หากพบว่าโรงพยาบาลใดมีข้อมูลคลาดเคลื่อนกับข้อมูลของสกส.มาก ตั้งแต่ร้อยละ 30 ขึ้นไป ก็จะไม่นำข้อมูลของโรงพยาบาลดังกล่าวมาวิเคราะห์ในภาพรวมแล้วแจ้งให้โรงพยาบาลรับทราบ

ตัวอย่าง ตารางเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จาก สกส.กับข้อมูลที่โรงพยาบาลส่งให้ สวปก. ปี พ.ศ.2554

โรงพยาบาลนำร่อง	สวปก.	สกส.	% ความต่าง
โรงพยาบาลสระบุรี	88,545,115.0	82,387,370.0	6.95
โรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา	204,092,191.0	195,786,537.0	4.07
โรงพยาบาลสุรินทร์	63,101,645.3	81,348,986.0	-28.92
โรงพยาบาลสรรพสิทธิประสงค์	189,691,309.0	112,701,348.7	40.59
โรงพยาบาลขอนแก่น	54,449,695.2	49,980,919.0	8.21
โรงพยาบาลลำปาง	54,164,238.0	51,677,582.0	4.59
โรงพยาบาลพุทธชินราช	116,437,138.0	109,411,152.0	6.03
โรงพยาบาลราชบุรี	167,857,849.0	164,487,732.0	2.01
โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยมราช	213,218,468.0	78,731,618.0	63.07
โรงพยาบาลนครปฐม	73,033,611.7	63,948,904.0	12.44
โรงพยาบาลมหาราชนครศรีธรรมราช	82,124,663.0	75,605,721.0	7.94
โรงพยาบาลนครพิงค์	90,668,728.0	87,053,807.0	3.99
โรงพยาบาลแพร่	45,084,825.4	43,068,729.0	4.47
โรงพยาบาลสงขลา	87,613,699.1	82,811,184.0	5.48
โรงพยาบาลราชวิถี	688,013,355.6	268,626,547.0	60.96
โรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า	182,087,673.7	159,463,801.0	12.42
โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า	928,160,232.3	885,320,171.0	4.62
โรงพยาบาลภูมิพลอดุลยเดช	463,565,552.3	415,186,880.0	10.44
โรงพยาบาลอานันทมหิดล ลพบุรี	447,810,178.0	277,759,651.3	37.97
โรงพยาบาลค่ายสุรนารี นครราชสีมา	310,489,271.6	314,693,073.4	-1.35

โรงพยาบาลนาร่อง	สวปก.	สกก.	% ความต่าง
โรงพยาบาลค่ายสรรพสิทธิประสงค์	103,289,510.0	100,784,292.0	2.43
โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์สภากาชาดไทย	361,530,584.0	369,987,861.0	-2.34
โรงพยาบาลสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์	130,418,632.0	125,874,187.0	3.48
โรงพยาบาลศรีนครินทร์ ม.ขอนแก่น	447,721,687.0	318,807,536.0	28.79
โรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ	605,692,834.2	230,354,566.0	61.97
โรงพยาบาลสงขลานครินทร์	328,075,581.0	318,595,993.0	2.89
โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	518,072,658.0	536,356,173.0	-3.53
โรงพยาบาลตำรวจ	24,183,169.3	239,478,562.0	-890.27
คลินิกศูนย์แพทย์พัฒนา	228,429,747.0	225,898,926.0	1.11

การสอบทานข้อมูลในขั้นตอนนี้ พบว่ามีโรงพยาบาลนาร่องที่มีข้อมูลคลาดเคลื่อนกับข้อมูลจาก สกก.ไม่เกินร้อยละ 30 อยู่จำนวน 25 แห่ง แต่มีข้อมูลครบทั้งสามปี คือ ปีงบประมาณ พ.ศ.2552-2554 เพียงจำนวน 23 แห่งที่สามารถนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกันได้

2.5 การประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล

การประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลการสั่งใช้ยาของโรงพยาบาลนาร่อง เปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา ในช่วงเวลาเดียวกัน ในประเด็นเกี่ยวกับมูลค่ายาที่ใช้ในภาพรวมและเป็นรายโรงพยาบาล สัดส่วนจำนวนครั้งและมูลค่าการสั่งใช้ยาในบัญชียาหลักแห่งชาติเทียบกับยานอกบัญชียาหลักฯ มูลค่ายา กลุ่มเป้าหมาย ที่ต้องติดตามประเมินผลต่อเนื่อง โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา เช่น ความถี่ ร้อยละ และวิเคราะห์ เปรียบเทียบร้อยละการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ.2552-2554 ว่าโรงพยาบาลนาร่อง มีจำนวนครั้งและมูลค่าการสั่งใช้ยาในบัญชียาหลักแห่งชาติและยานอกบัญชียาหลักฯเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร โดยจำแนกตามกลุ่มต้นสังกัดของโรงพยาบาลนาร่อง และวิเคราะห์ร้อยละการเปลี่ยนแปลงของจำนวนครั้งและมูลค่าการใช้ยาในกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งมูลค่ารายการยาในกลุ่มอื่นๆ ที่มีมูลค่าการสั่งใช้สูง รวมทั้งมูลค่ายาที่โรงพยาบาลนาร่องจะประหยัดได้ตามมาตรการต่างๆ

บทที่ 3

ผลการศึกษา

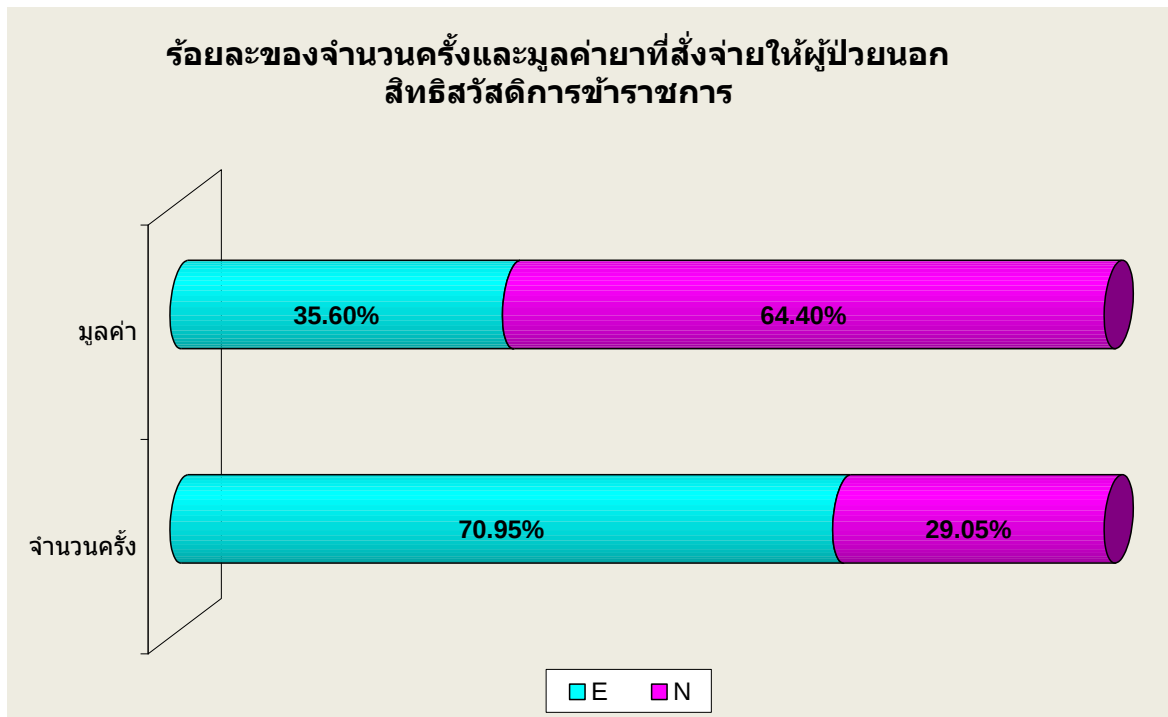
3.1 สถานการณ์การส่งใช้ยาผู้ป่วยนอกระบบจ่ายตรง ปีงบประมาณ พ.ศ.2554

ปีงบประมาณ พ.ศ.2554 มีโรงพยาบาลนำร่องส่งข้อมูลมาให้สวปก.ทำการวิเคราะห์จำนวนรวม 33 แห่ง ขาดเพียงโรงพยาบาลพระนั่งเกล้าเพียงแห่งเดียวที่ไม่ได้ส่งข้อมูล จากการวิเคราะห์ข้อมูลการส่งใช้ยาของโรงพยาบาลนำร่อง จำนวน 33 แห่ง แต่หลังจากสอบทานข้อมูลกับสำนักงานกลางสารสนเทศบริการสุขภาพ (สกส.) แล้ว พบว่ามีโรงพยาบาลนำร่องที่มีข้อมูลคลาดเคลื่อนกับข้อมูลของสกส.และมีข้อมูลครบถ้วนทั้ง 3 ปี (ปีงบประมาณ พ.ศ.2552-2554) ที่สามารถนำมาวิเคราะห์ได้ จำนวน 23 แห่ง ซึ่งในช่วง 6 เดือนแรกของปีงบประมาณ พ.ศ.2554 พบว่าโรงพยาบาลนำร่อง 23 แห่ง มีจำนวนครั้งการส่งใช้ยารวมทั้งสิ้น 7,378,717 ครั้ง และมีมูลค่ายาผู้ป่วยนอกระบบจ่ายตรง ภายใต้ระบบสวัสดิการรักษายาบาลข้าราชการ รวมทั้งสิ้น 6,749,771,213.88 บาท โดยมีจำนวนครั้งการส่งใช้ยาในบัญชียาหลักแห่งชาติ เท่ากับ 5,235,559 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 70.95 และมีมูลค่าการส่งใช้ยาในบัญชียาหลักแห่งชาติ รวมทั้งสิ้น 2,402,846,297.08 บาท คิดเป็นร้อยละ 35.6 ในขณะที่มีจำนวนครั้งการส่งใช้ยานอกบัญชียาหลักแห่งชาติ เท่ากับ 2,143,158 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 29.05 แต่มีมูลค่าการส่งใช้ยานอกบัญชียาหลักแห่งชาติ รวมทั้งสิ้น 4,346,924,916.80 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 64.40 รายละเอียดตาม ตารางที่ 3.1. และ ภาพที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 1 จำนวนครั้งและมูลค่าการส่งใช้ยาในภาพรวมของโรงพยาบาลนำร่อง และสัดส่วนการส่งใช้ยาในบัญชียาหลักแห่งชาติกับยานอกบัญชียาหลักฯ

สัดส่วนการส่งใช้ยาในและนอกบัญชียาหลักแห่งชาติ				
สัดส่วนการส่งใช้ยาในและนอกบัญชียาหลักแห่งชาติ				
รายการยาทั้งหมด				
รวมทุกโรงพยาบาลที่เลือกวิเคราะห์ข้อมูล				
ED/NE	จำนวนครั้ง	ร้อยละ	มูลค่า	ร้อยละ
E	5,235,559	70.95	2,402,846,297.08	35.60
N	2,143,158	29.05	4,346,924,916.80	64.40
รวม	7,378,717	100.00	6,749,771,213.88	100.00

ภาพที่ 3. 1 สัดส่วนร้อยละจำนวนครั้งและมูลค่าการส่งใช้ยาในภาพรวมของโรงพยาบาลนำร่อง
เปรียบเทียบกับในบัญชียาหลักแห่งชาติกับยานอกบัญชียาหลักฯ

เมื่อเปรียบเทียบมูลค่าการส่งใช้ยาของโรงพยาบาลนำร่องที่นำมาวิเคราะห์ จำนวน 23 แห่ง ในช่วง 6 เดือนของปีงบประมาณ พ.ศ.2554 เทียบกับช่วง 6 เดือน³ ของปีงบประมาณ พ.ศ.2553 เมื่อจำแนกตามสังกัดของโรงพยาบาลนำร่อง โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ สังกัดมหาวิทยาลัย จำนวน 5 แห่ง กระทรวงสาธารณสุข จำนวน 12 แห่ง และสังกัดอื่นๆ เช่น กระทรวงกลาโหม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และองค์กรเอกชนไม่แสวงหากำไร (คลินิกศูนย์แพทย์พัฒนา) จำนวน 6 แห่ง พบว่ามีสัดส่วนมูลค่าการส่งใช้ยานอกบัญชียาหลักแห่งชาติในภาพรวม เฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 64.40 โดยโรงพยาบาลนำร่องในสังกัดมหาวิทยาลัย จำนวน 5 แห่ง มีสัดส่วนมูลค่าการส่งใช้ยานอกบัญชียาหลักแห่งชาติเท่ากับร้อยละ 63.95 สังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 12 แห่ง มีสัดส่วนมูลค่าการส่งใช้ยานอกบัญชียาหลัก เท่ากับร้อยละ 65.7 สังกัดอื่นมีสัดส่วนมูลค่าการส่งใช้ยานอกบัญชียาหลักแห่งชาติ เท่ากับร้อยละ 64.31 โดยมีการเปลี่ยนแปลงมูลค่าและสัดส่วนการส่งใช้ยาของโรงพยาบาลนำร่องที่วิเคราะห์ จำนวน 23 แห่ง ดังนี้ คือ มูลค่าการส่งใช้ยาในภาพรวมลดลง เท่ากับร้อยละ 1.54 โดยมูลค่าการส่งใช้ยาของโรงพยาบาลนำร่องสังกัดกระทรวงสาธารณสุข และสังกัดอื่นในปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 ลดลงจากปีงบประมาณ พ.ศ.2553 เฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 2.77 และร้อยละ 4.15 ตามลำดับ แต่มูลค่าการส่งใช้ยาของโรงพยาบาลนำร่องสังกัดมหาวิทยาลัยเพิ่มขึ้นเท่ากับ

³ มูลค่าการส่งใช้ยาของโรงพยาบาลนำร่อง จำนวน 23 แห่ง ในปีงบประมาณ พ.ศ.2553 มีข้อมูลการส่งใช้ยา ในช่วง 10 เดือน แล้วคำนวณปรับให้เป็น 6 เดือน โดยเทียบบัญญัติไตรยางค์

ร้อยละ 0.63 สำหรับสัดส่วนการสั่งใช้ยานอกบัญชียาหลักแห่งชาติภาพรวม ในปีงบประมาณ พ.ศ.2554 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 64.40 ซึ่งลดลงจากปีงบประมาณ พ.ศ.2553 เท่ากับร้อยละ 2.15 โดยพบว่าโรงพยาบาลนำร่องสังกัดอื่น มีสัดส่วนลดลงร้อยละ 7.42 ขณะที่โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข มีสัดส่วนลดลงร้อยละ 6.72 ส่วนโรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัย ยังมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 3.13 รายละเอียด ตามตารางที่ 3.1.2

ตารางที่ 3.1 2 จำนวนครั้งและมูลค่าการสั่งใช้ยาผู้ป่วยนอกระบบจ่ายตรงของโรงพยาบาลนำร่อง เปรียบเทียบปีงบประมาณ พ.ศ.2553-2554

รายการ	มหาวิทยาลัย	ก. กลาโหมและ อื่นๆ	ก.สาธารณสุข	รวม
ก. จำนวนโรงพยาบาล (แห่ง)	8	9	16	33
1. มูลค่า ยาทั้งหมด (บาท)	5,006,621,706.23	2,818,433,966.16	2,508,921,697.26	10,333,977,369.65
- ยานอกบัญชียาหลักฯ (บาท)	3,271,500,764.81	1,838,180,739.29	1,489,187,205.76	6,598,868,709.86
- สัดส่วน ยานอกบัญชียาหลักฯ	65.34%	65.22%	59.36%	63.86%
2. จำนวนการสั่งใช้ ยาทั้งหมด (ครั้ง)	3,617,494	3,510,456	5,712,099	12,840,049
- ยานอกบัญชียาหลักฯ (ครั้ง)	1,089,523	1,183,879	1,333,993	3,607,395
- สัดส่วน ยานอกบัญชียาหลักฯ	30.12%	33.72%	23.35%	28.09%
ข. จำนวนโรงพยาบาล (แห่ง)	5	6	12	23
1. มูลค่า ยาทั้งหมด (บาท)	3,458,244,870.00	2,164,352,945.22	1,127,173,398.66	6,749,771,213.88
- ยานอกบัญชียาหลักฯ (บาท)	2,211,430,788.00	1,391,882,941.04	743,611,187.76	4,346,924,916.80
- สัดส่วน ยานอกบัญชียาหลักฯ	63.95%	64.31%	65.97%	64.40%
2. จำนวนการสั่งใช้ ยาทั้งหมด (ครั้ง)	2,808,203	2,646,551	1,923,963	7,378,717
- ยานอกบัญชียาหลักฯ (ครั้ง)	755,247	878,826	509,085	2,143,158
- สัดส่วน ยานอกบัญชียาหลักฯ	26.89%	33.21%	26.46%	29.05%
ค. การเปลี่ยนแปลงจากปี 2553				
1. มูลค่า ยาทั้งหมด*	0.63%	-4.15%	-2.77%	-1.54%
- สัดส่วน ยานอกบัญชียาหลักฯ**	3.13%	-7.42%	-6.72%	-2.15%
2. จำนวนการสั่งใช้ ยาทั้งหมด*				
- สัดส่วน ยานอกบัญชียาหลักฯ**				

3.2 สถานการณ์จำนวนครั้งและมูลค่าการสั่งใช้ยากลุ่มเป้าหมาย ปีงบประมาณ พ.ศ.2554

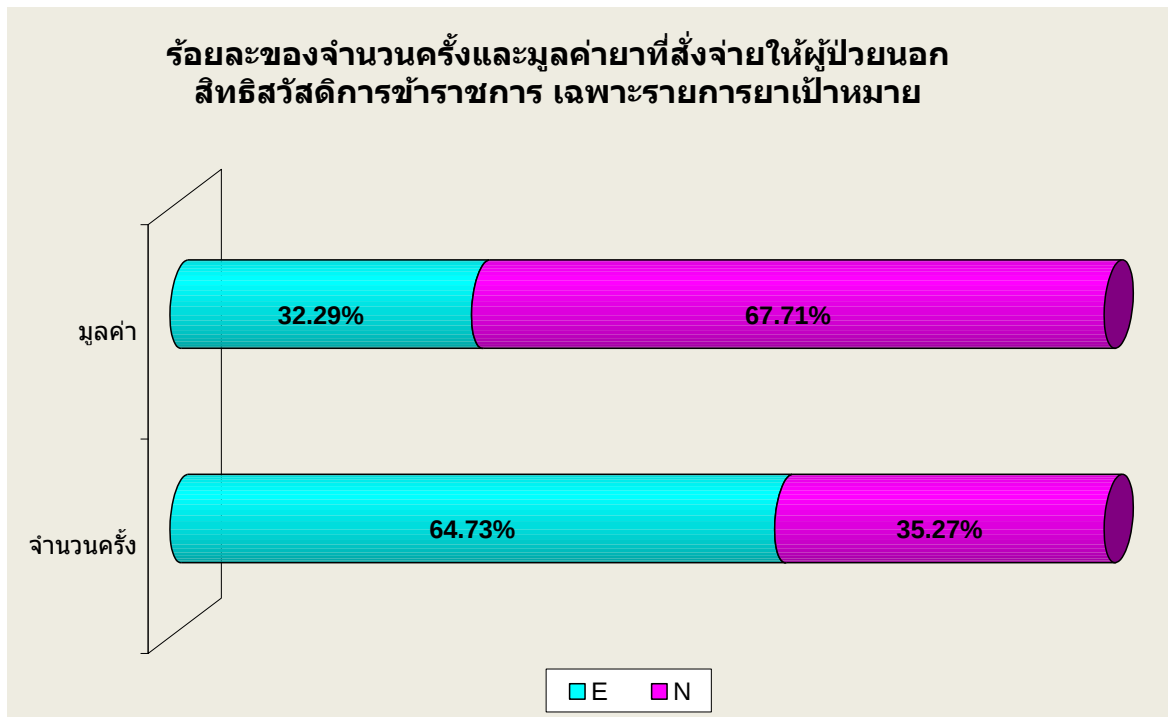
จำนวนครั้งและมูลค่าการสั่งใช้ยากลุ่มเป้าหมายของโรงพยาบาลนำร่องที่นำมามาวิเคราะห์ จำนวน 23 แห่ง ในช่วง 6 เดือนแรกของปีงบประมาณ พ.ศ.2554 พบว่ามีมูลค่าการสั่งใช้ยาเป้าหมาย 9 กลุ่ม รวมทั้งสิ้น 3,928,614,199.63 บาท โดยมีมูลค่าการสั่งใช้ยานอกบัญชียาหลักแห่งชาติ จำนวนรวม 2,660,024,427.09 บาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 67.71 ขณะที่มูลค่าการสั่งใช้ยาในบัญชียาหลักแห่งชาติ จำนวนรวม 1,268,589,772.54 บาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 32.29 รายละเอียดตาม ตารางที่ 3.2 และ ภาพที่ 3.2

ตารางที่ 3 2 จำนวนครั้งและมูลค่าการสั่งใช้ยากลุ่มเป้าหมายของโรงพยาบาลนำร่อง และสัดส่วนการสั่งใช้ยาในบัญชียาหลักแห่งชาติกับยานอกบัญชียาหลักฯ

สัดส่วนการสั่งใช้ยาในและนอกบัญชียาหลักแห่งชาติ				
สัดส่วนการสั่งใช้ยาในและนอกบัญชียาหลักแห่งชาติ เฉพาะรายการยาเป้าหมาย รวมทุกโรงพยาบาลที่เลือกวิเคราะห์ข้อมูล				
ED/NE	จำนวนครั้ง	ร้อยละ	มูลค่า	ร้อยละ
E	1,565,458	64.73	1,268,589,772.54	32.29
N	852,917	35.27	2,660,024,427.09	67.71
รวม	2,418,375	100.00	3,928,614,199.63	100.00

หมายเหตุ โรงพยาบาลนำร่องที่วิเคราะห์ จำนวน 23 แห่ง

ภาพที่ 3. 2 สัดส่วนร้อยละจำนวนครั้งและมูลค่าการสั่งใช้ยากลุ่มเป้าหมายของโรงพยาบาลนำร่อง เปรียบเทียบยาในบัญชียาหลักแห่งชาติกับยานอกบัญชียาหลักฯ

หมายเหตุ โรงพยาบาลนำร่องที่วิเคราะห์ จำนวน 23 แห่ง

3.3 รายการยาที่มีมูลค่าการสั่งใช้สูงในโรงพยาบาลนำร่อง ปีงบประมาณ พ.ศ.2554

รายการยาที่มีมูลค่าการสั่งใช้สูงของโรงพยาบาลนำร่องที่วิเคราะห์ จำนวน 23 แห่งในช่วง 6 เดือนแรกของปีงบประมาณ พ.ศ.2554 พบว่าส่วนใหญ่เป็นรายการยากลุ่มเป้าหมายของกรมบัญชีกลาง ทั้งที่เป็นยาอยู่ในบัญชียาหลักแห่งชาติและนอกบัญชียาหลักแห่งชาติ อาทิเช่น

- Lipid-regulating drugs มีมูลค่ารวม 602.72 ล้านบาท มีสัดส่วนมูลค่ายานอกบัญชียาหลักแห่งชาติ ร้อยละ 87.21 (ปี พ.ศ.2553 มีสัดส่วนยานอกบัญชียาหลักฯ ร้อยละ 86.1)
- NSAIDs/Osteoarthritis มีมูลค่ารวม 345.31 ล้านบาท มีสัดส่วนมูลค่ายานอกบัญชียาหลักฯ เท่ากับร้อยละ 97.36 (ปีพ.ศ.2553 มีสัดส่วนยานอกบัญชียาหลักฯ ร้อยละ 98.0)
- Drug affecting bone metabolism มีมูลค่ารวม 253.93 ล้านบาท มีสัดส่วนมูลค่ายานอกบัญชียาหลักฯ เท่ากับร้อยละ 90.43 (ปีพ.ศ.2553 มีสัดส่วนยานอกบัญชียาหลักฯ ร้อยละ 99.7)
- Ulcer-healing drugs and drugs used in variceal bleeding มีมูลค่ารวม 208.82 ล้านบาท มีสัดส่วนมูลค่ายานอกบัญชียาหลักฯ เท่ากับร้อยละ 89.57 (ปีพ.ศ.2553 มีสัดส่วนยานอกบัญชียาหลักฯ ร้อยละ 93.0)

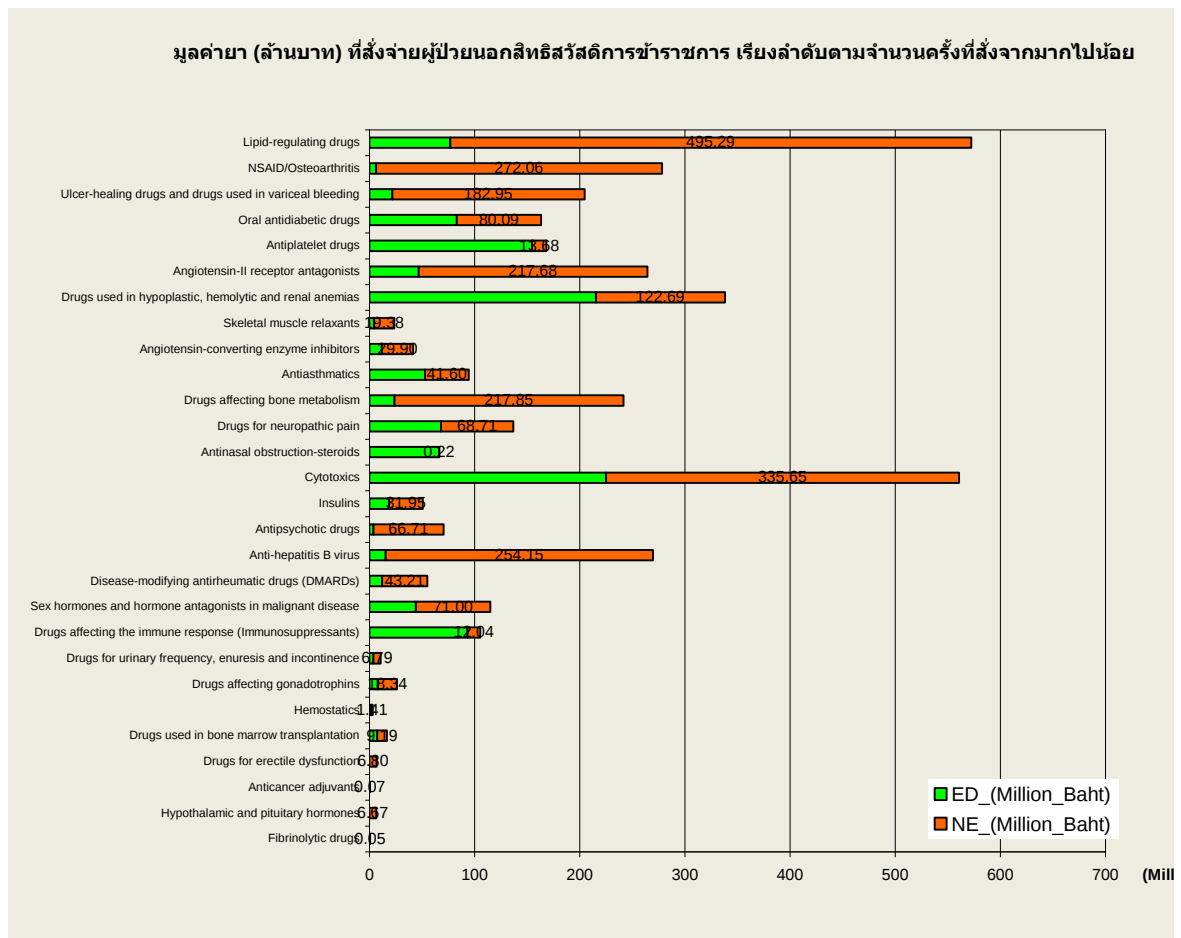
โดยมีรายละเอียดตาม ตารางที่ 3.3 และภาพที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 รายการยาที่มีมูลค่าการสั่งใช้สูงในโรงพยาบาลนำร่องเปรียบเทียบกับยาในบัญชียาหลักแห่งชาติ
กับยานอกบัญชียาหลักฯ

ยา ED/NE จำแนกตามกลุ่ม Therapeutics

ยา ED/NE จำแนกตามกลุ่ม Therapeutics เรียงตามมูลค่าของการสั่งใช้ยา								
กลุ่มยา	จำนวนครั้ง			ร้อยละของ NE Script	มูลค่า (ล้านบาท)			ร้อยละของ มูลค่า NE
	ED	NE	รวม		ED	NE	รวม	
Lipid-regulating drugs	286,450	149,497	435,947	34.29	77.0991	495.2893	572.3884	86.53
Cytotoxics	26,241	7,981	34,222	23.32	225.0821	335.6503	560.7324	59.86
Drugs used in hypoplastic, hemolytic and renal anemias	133,646	4,717	138,363	3.41	215.4838	122.6879	338.1717	36.28
NSAID/Osteoarthritis	81,097	235,219	316,316	74.36	6.3125	272.0648	278.3773	97.73
Anti-hepatitis B virus	7,894	9,547	17,441	54.74	15.5009	254.1461	269.6469	94.25
Angiotensin-II receptor antagonists	55,163	100,552	155,715	64.57	46.8480	217.6785	264.5265	82.29
Drugs affecting bone metabolism	34,605	38,294	72,899	52.53	23.8159	217.8478	241.6637	90.15
Ulcer-healing drugs and drugs used in variceal bleeding	204,294	69,408	273,702	25.36	21.7615	182.9475	204.7090	89.37
Antiplatelet drugs	233,753	1,787	235,540	0.76	154.5773	13.6798	168.2571	8.13
Oral antidiabetic drugs	202,334	44,133	246,467	17.91	83.2156	80.0890	163.3046	49.04
Drugs for neuropathic pain	38,637	18,018	56,655	31.80	68.1340	68.7148	136.8487	50.21
Sex hormones and hormone antagonists in malignant dis	8,840	3,501	12,341	28.37	44.1073	71.0048	115.1121	61.68
Drugs affecting the immune response (Immunosuppress	9,366	1,545	10,911	14.16	93.4414	12.0371	105.4784	11.41
Antiasthmatics	70,126	5,950	76,076	7.82	52.8656	41.6013	94.4669	44.04
Antipsychotic drugs	8,063	12,191	20,254	60.19	3.9814	66.7058	70.6872	94.37
Antinatal obstruction-steroids	37,230	265	37,495	0.71	66.1957	0.2221	66.4177	0.33
Disease-modifying antirheumatic drugs (DMARDs)	10,423	2,899	13,322	21.76	12.0116	43.2081	55.2197	78.25
Insulins	15,437	8,669	24,106	35.96	18.7924	31.9483	50.7408	62.96
Angiotensin-converting enzyme inhibitors	90,271	21,048	111,319	18.91	11.8765	29.9048	41.7813	71.57
Drugs affecting gonadotrophins	757	1,466	2,223	65.95	7.8808	18.3439	26.2247	69.95
รวม	1,564,844	852,331	2,417,175	35.26	1,267.6155	2,626.1471	3,893.7625	67.44

ภาพที่ 3. 3 รายการยาที่มีมูลค่าการสั่งใช้สูงในโรงพยาบาลนำร่องเปรียบเทียบกับยาในบัญชียาหลักแห่งชาติ
กับยานอกบัญชียาหลักฯ

บทที่ 4

ผลการศึกษา

แนวโน้มการส่งใช้ยาโรงพยาบาลนาร่อง ปีงบประมาณ พ.ศ.2552-2554

4.1 แนวโน้มมูลค่าการส่งใช้ยาผู้ป่วยนอกระบบจ่ายตรงของโรงพยาบาลนาร่อง

พบว่ามูลค่าการส่งใช้ยาของผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาลนาร่องที่ทำการวิเคราะห์จำนวน 23 แห่ง ที่มีข้อมูลครบถ้วนและแตกต่างจากข้อมูลของ สกส.ไม่เกินร้อยละ 30 มีแนวโน้มมูลค่าการส่งใช้ยาลดลง ในปีงบประมาณ พ.ศ.2554 ลดลงจากปีงบประมาณ พ.ศ.2553 ร้อยละ 1.55 โดยโรงพยาบาลนาร่องส่วนใหญ่มีมูลค่าการส่งใช้ยาลดลงจากปีงบประมาณ พ.ศ.2553 รายละเอียดตาม ตารางที่ 4.1.1 และเมื่อวิเคราะห์แนวโน้มมูลค่าการส่งใช้ยารวมของโรงพยาบาลนาร่องแล้ว พบว่ามูลค่าการส่งใช้ยาของแต่ละโรงพยาบาลค่อนข้างคงที่ เมื่อเปรียบระหว่างช่วงก่อนดำเนินการ ในปีงบประมาณ พ.ศ.2552 เปรียบเทียบกับปีงบประมาณ พ.ศ.2553-2554 รายละเอียดตาม ภาพที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 1 มูลค่าการส่งใช้ยาของโรงพยาบาลนาร่อง ปีงบประมาณ พ.ศ.2552-2554

ลำดับ	โรงพยาบาล ^ก	ปี 2552 ^ข	ปี 2553 ^ข	ปี 2554	%เปลี่ยนแปลง
1	O11481	888,600,699	929,176,697	928,160,232	-0.11%
2	O11482	488,497,508	470,964,652	463,565,552	-1.57%
3	O11492	424,807,383	380,016,727	310,489,272	-18.30%
4	O11496	119,701,920	99,277,139	103,289,510	4.04%
5	O13758	123,896,793	139,247,734	130,418,632	-6.34%
6	O22525	276,933,245	239,404,340	228,429,747	-4.58%
7	P10661	85,373,175	90,050,307	88,545,115	-1.67%
8	P10666	238,447,408	208,081,967	204,092,191	-1.92%
9	P10668	112,285,222	61,177,485	63,101,645	3.15%
10	P10670	54,868,250	52,243,562	54,449,695	4.22%
11	P10672	73,758,851	55,384,847	54,164,238	-2.20%
12	P10676	95,754,122	129,150,664	116,437,138	-9.84%
13	P10677	177,149,356	190,033,771	167,857,849	-11.67%
14	P10679	92,113,397	72,035,952	73,033,612	1.38%
15	P10680	53,105,450	75,413,609	82,124,663	8.90%
16	P10713	137,319,610	90,676,570	90,668,728	-0.01%

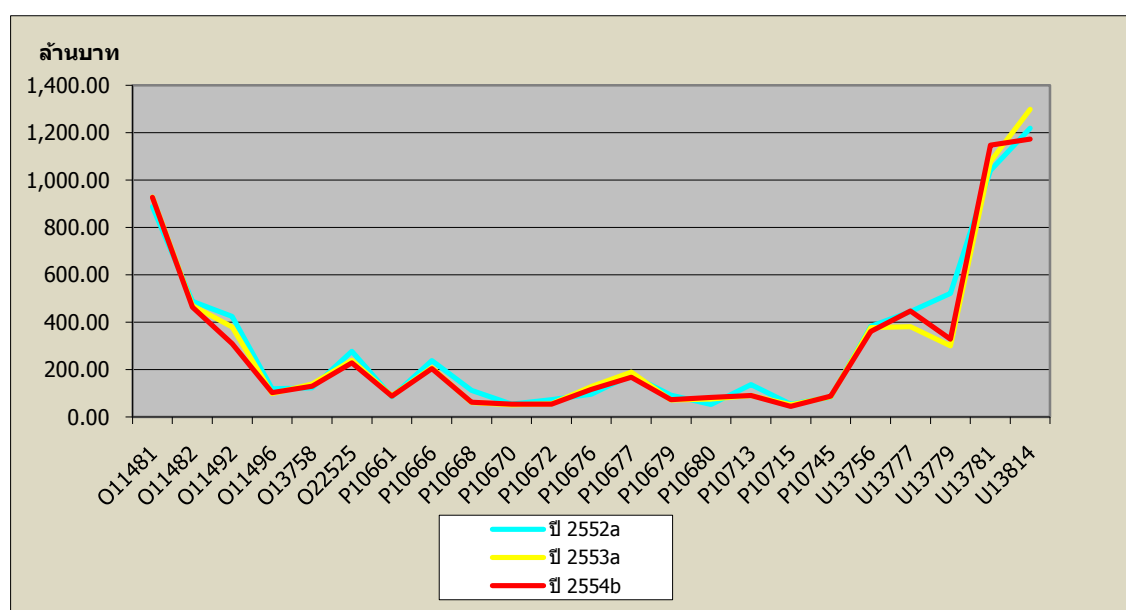
ลำดับ	โรงพยาบาล ^ก	ปี 2552 ^ข	ปี 2553 ^ข	ปี 2554	%เปลี่ยนแปลง
17	P10715	54,153,061	51,018,542	45,084,825	-11.63%
18	P10745	83,848,657	86,038,084	87,613,699	1.83%
19	U13756	383,071,366	377,213,943	361,530,584	-4.16%
20	U13777	445,325,573	381,069,716	447,721,687	17.49%
21	U13779	522,003,197	300,716,150	328,075,581	9.10%
22	U13781	1,040,627,515	1,078,496,799	1,147,629,622	6.41%
23	U13814	1,218,867,583	1,298,980,139	1,173,287,396	-9.68%
รวม 23 แห่ง ที่วิเคราะห์		7,190,509,341	6,855,869,398	6,749,771,214	-1.55%

หมายเหตุ 1. ข้อมูลปี 2552, 2553 ในช่วง 6 เดือนของปีงบประมาณ ได้จากการคำนวณ

2. รหัส O หมายถึง โรงพยาบาลสังกัดกลาโหม/ตำรวจ/เอกชน รหัส P หมายถึง

โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข และรหัส U หมายถึง โรงพยาบาลในสังกัดมหาวิทยาลัย

ภาพที่ 4.1 1 มูลค่าการสั่งใช้ยาในภาพรวมของโรงพยาบาลนำร่อง ปีงบประมาณ พ.ศ.2552-2554

ส่วนแนวโน้มสัดส่วนมูลค่าและจำนวนครั้งในการสั่งใช้ยานอกบัญชียาหลักแห่งชาติของโรงพยาบาลนำร่องที่ทำการวิเคราะห์ ก็พบว่าแนวโน้มลดลงเช่นเดียวกัน โดยปีงบประมาณ พ.ศ.2554 มีสัดส่วนมูลค่าการสั่งใช้ยานอกบัญชียาหลักแห่งชาติ เฉลี่ยเท่ากับ ร้อยละ 64.40 ซึ่งลดลงจากปีงบประมาณ พ.ศ.2553 ที่มีสัดส่วนมูลค่าการสั่งใช้ยานอกบัญชียาหลักฯ เฉลี่ยเท่ากับ 65.1 ซึ่งแต่ละโรงพยาบาลมีแนวโน้มสัดส่วนมูลค่าการสั่งใช้ยานอกบัญชียาหลักแห่งชาติแตกต่างกัน รายละเอียดตาม ตารางที่ 4.1.2

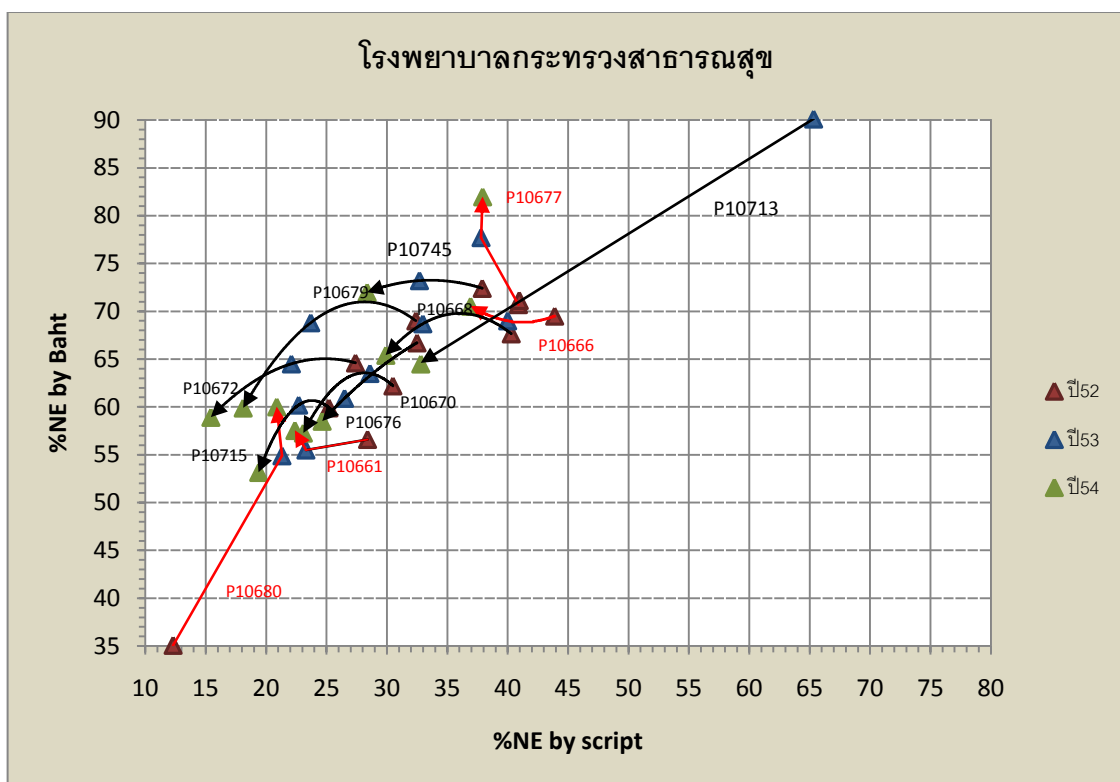
ภาพที่ 4.1 2 สัดส่วนมูลค่าการส่งไ้ยานอกบัญชียาหลักแห่งชาติของโรงพยาบาลนำร่อง ปีงบประมาณ พ.ศ.2552-2554

รหัส รพ.	ยาทั้งหมด ปี 2554 (มูลค่า : บาท) ^b	ยานอกบัญชียาหลักฯ					
		ปี 2552 ^a		ปี 2553 ^a		ปี 2554 ^b	
		มูลค่า		มูลค่า		มูลค่า	
		บาท	ร้อยละ	บาท	ร้อยละ	บาท	ร้อยละ
O11481	928,160,232	590,145,047	66.4	610,780,207	65.7	619,979,732	66.80
O11482	463,565,552	323,468,482	66.2	305,829,321	64.9	292,406,663	63.08
O11492	310,489,272	318,603,767	75.0	283,210,856	74.5	209,194,381	67.38
O11496	103,289,510	77,137,738	64.4	61,282,631	61.7	65,170,092	63.09
O13758	130,418,632	68,802,643	55.5	77,163,711	55.4	70,772,150	54.27
O22525	228,429,747	202,513,695	73.1	165,165,341	69.0	134,359,923	58.82
P10661	88,545,115	48,319,620	56.6	49,977,981	55.5	50,956,885	57.55
P10666	204,092,191	165,573,070	69.5	143,479,012	69.0	143,965,527	70.54
P10668	63,101,645	75,951,407	67.6	42,023,734	68.7	41,275,652	65.41
P10670	54,449,695	34,104,052	62.2	33,168,359	63.5	31,188,080	57.28
P10672	54,164,238	47,633,669	64.6	35,723,153	64.5	31,916,312	58.93
P10676	116,437,138	93,858,866	66.7	78,713,672	60.9	68,131,029	58.51
P10677	167,857,849	119,882,419	70.7	147,503,284	77.7	137,618,008	81.98
P10679	73,033,612	63,547,094	69.0	49,550,065	68.8	43,745,518	59.90
P10680	82,124,663	18,620,522	35.1	41,398,999	54.9	49,292,865	60.02
P10713	90,668,728	97,677,423	71.1	81,687,222	90.1	58,484,036	64.50
P10715	45,084,825	32,439,623	59.9	30,702,797	60.2	23,967,354	53.16
P10745	87,613,699	60,737,565	72.4	62,957,498	73.2	63,069,923	71.99
U13756	361,530,584	213,692,969	55.8	216,893,261	57.5	213,348,383	59.01
U13777	447,721,687	249,056,569	55.9	212,899,309	55.9	245,247,118	54.78
U13779	328,075,581	138,274,885	51.4	160,994,952	53.5	189,002,450	57.61
U13781	1,147,629,622	670,486,586	64.8	717,477,974	66.5	774,156,637	67.46
U13814	1,173,287,396	948,079,784	77.8	876,354,812	67.6	789,676,200	67.30
รวม	6,749,771,214	4,658,607,494	64.8	4,484,938,150	65.4	4,346,924,917	64.40

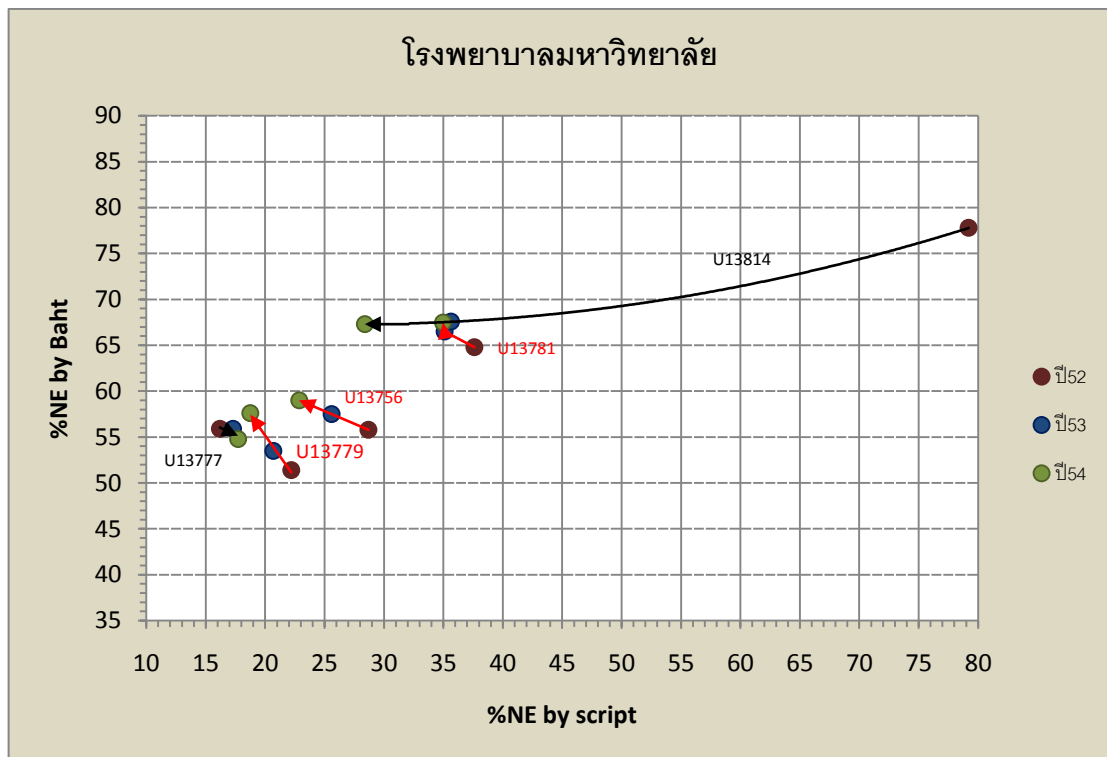
4.2 แนวโน้มมูลค่าและจำนวนครั้งการสั่งใช้ยาของโรงพยาบาลนาร่องสังกัดต่างๆ

เมื่อวิเคราะห์แนวโน้มมูลค่าและจำนวนครั้งการสั่งใช้ยาของโรงพยาบาลนาร่อง จำแนกตามสังกัดต่างๆ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) สังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 12 แห่ง 2) สังกัดมหาวิทยาลัย จำนวน 5 แห่ง และ 3) สังกัดกลาโหม/ตำรวจและเอกชน จำนวน 6 แห่ง พบว่าแนวโน้มมูลค่าและจำนวนครั้งการสั่งใช้ยาของโรงพยาบาลนาร่องของแต่ละสังกัดมีความแตกต่างกัน โดยโรงพยาบาลนาร่องสังกัดกระทรวงสาธารณสุขส่วนใหญ่มีแนวโน้มลดลง แต่ยังมีโรงพยาบาลนาร่องบางส่วนที่ยังมีแนวโน้มการสั่งใช้ยาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่วนโรงพยาบาลสังกัดกลาโหม/ตำรวจ/เอกชนส่วนใหญ่มีแนวโน้มลดลงอย่างชัดเจนไปในแนวทางเดียวกัน สำหรับโรงพยาบาลนาร่องสังกัดมหาวิทยาลัยมีแนวโน้มลดลงในลักษณะเดียวกัน แต่ก็ยังมีโรงพยาบาลบางแห่งที่ยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง เช่นเดียวกับโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ตามภาพที่ 4.2.1– 4.2.3

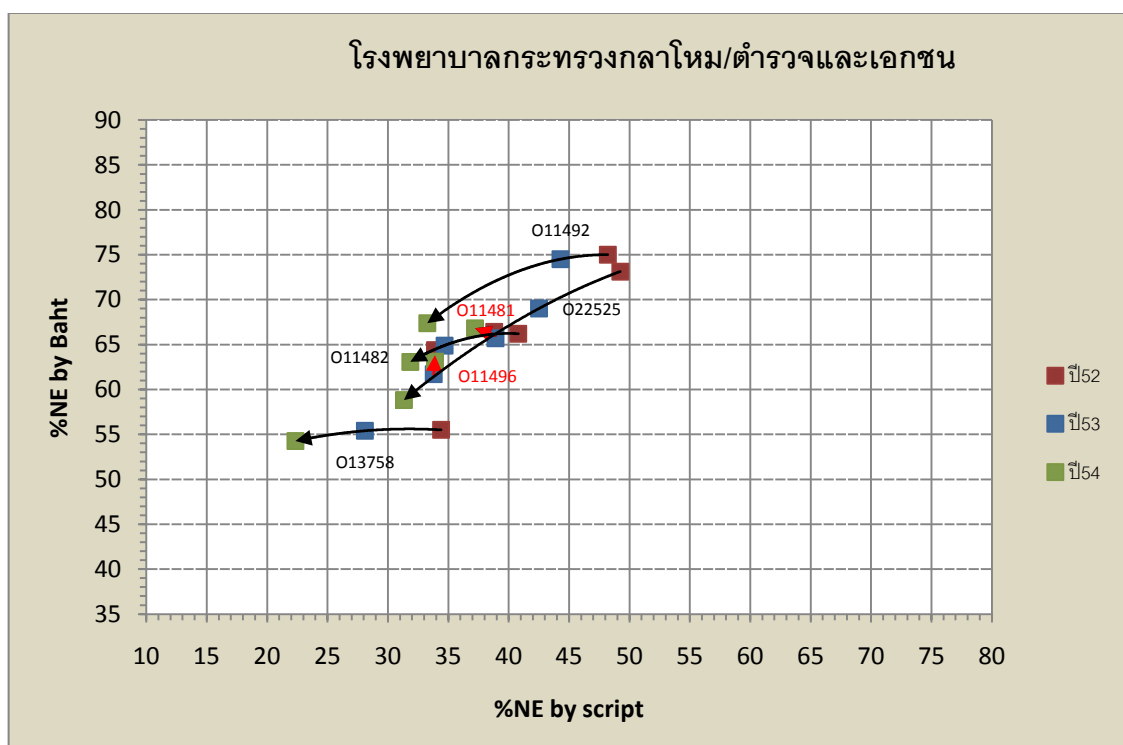
ภาพที่ 4.2 1 แนวโน้มมูลค่าและจำนวนครั้งการสั่งใช้ยาของโรงพยาบาลนาร่อง สังกัดกระทรวงสาธารณสุข
ปีงบประมาณ พ.ศ.2552-2554

ภาพที่ 4.2 2 แนวโน้มมูลค่าและจำนวนครั้งการใช้ยาของโรงพยาบาลนาร่อง สังกัดมหาวิทยาลัย
ปีงบประมาณ พ.ศ.2552-2554

ภาพที่ 4.2 3 แนวโน้มมูลค่าและจำนวนครั้งการใช้ยาของโรงพยาบาลนาร่อง สังกัดมหาวิทยาลัย
ปีงบประมาณ พ.ศ.2552-2554

4.3 มูลค่ายาที่โรงพยาบาลนาร่องจะประหยัดได้ ปีงบประมาณ พ.ศ.2554

การวิเคราะห์มูลค่ายาที่โรงพยาบาลนาร่องจะประหยัดได้หากมีการดำเนินมาตรการควบคุมกำกับรายจ่ายด้านยา ในช่วง 6 เดือนแรกของปีงบประมาณ พ.ศ.2554 โดยพิจารณาเลือกมาตรการที่น่ามีความเป็นไปได้มาก 3 มาตรการ คือ

1) มาตรการทดแทนยาต้นแบบด้วยยาสามัญ ใน 3 กลุ่มยา คือ Ulcer-healing drugs and drugs used in variceal bleeding (กลุ่มยา 1.3), NSAIDs/Osteoarthritis (กลุ่มยา 10.1.1X), Lipid-regulating drugs (กลุ่มยา 2.12)

2) มาตรการยกเลิกการเบิกจ่ายค่ายารายการนั้น เช่น กรณียากลูตามีน

3) มาตรการทดแทนด้วยยา CL

พบว่ามูลค่ายาที่โรงพยาบาลนาร่องจะประหยัดได้ในปีงบประมาณ 2554 รวมทั้งสิ้น 1,191,139,471 บาท โดยมาตรการที่ 1) หากมีการทดแทนยาต้นแบบด้วยการสั่งใช้ยาสามัญที่อยู่ในบัญชียาหลักแห่งชาติแทน ทั้ง 3 กลุ่มยา ก็จะทำให้มูลค่าที่จะประหยัดได้รวมเท่ากับ 950,609,016 บาท ส่วนมาตรการยกเลิกการเบิกจ่ายยากรูโคซามีน มีมูลค่ายาที่จะประหยัดได้เท่ากับ 109,215,489 บาท และมาตรการทดแทนด้วยยา CL มีมูลค่ายาที่จะประหยัดได้เท่ากับ 131,314,965 บาท ตามลำดับ ตามตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4 3 มูลค่ายาที่จะประหยัดได้จากการดำเนินมาตรการทั้ง 3 ข้อของโรงพยาบาลนาร่อง ปีงบประมาณ พ.ศ.2554

มาตรการ	ชื่อกลุ่มยา	ใบสั่งยา รวม	ใบสั่งยา NE	มูลค่ารวม	มูลค่ายา NE	มูลค่าการ ประหยัด
1.ED-MS substitute	1.1 Ulcer-healing drugs and drugs used in variceal bleeding (กลุ่มยา 1.3)	275,207	70,726	208,817,466	187,047,933	167,523,819
	1.2 NSAIDs/Osteoarthritis (กลุ่มยา 10.1.1X)	383,375	294,179	345,311,050	336,196,062	321,953,232
	1.3 Lipid-regulating drugs (กลุ่มยา 2.12)	445,773	159,323	602,714,961	525,615,872	461,131,965
2.Negative list- Glucosamine	NSAIDs/Osteoarthritis (กลุ่มยา 10.1.1X)	-	-	-	-	109,215,489
3.CL substitute	Antiplatelet drugs	167,549	1,705	142,360,520	9,932,248	131,314,965
รวม		1,271,904	525,933	1,299,203,997	1,058,792,115	1,191,139,471

บทที่ 5

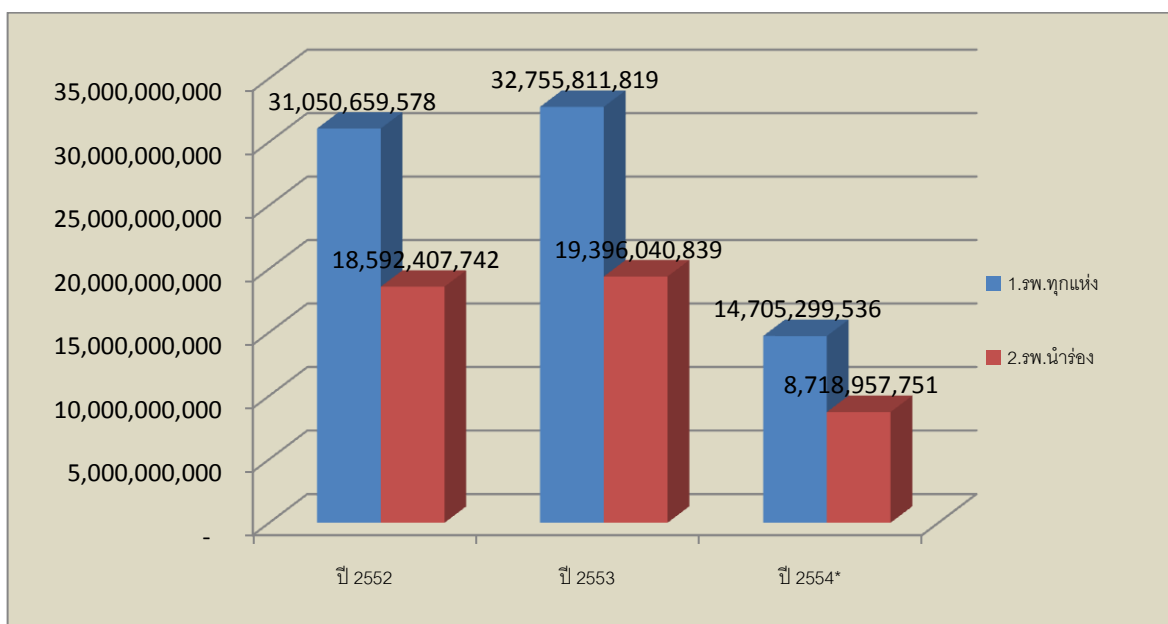
สรุปผลวิเคราะห์ข้อมูลการสั่งใช้ยาของโรงพยาบาลนาร่อง

ปีงบประมาณ พ.ศ.2552-2554

5.1 แนวโน้มการสั่งใช้ยาของโรงพยาบาลนาร่อง

แนวโน้มมูลค่าและจำนวนครั้งการสั่งใช้ยาของโรงพยาบาลนาร่องที่เข้าร่วมโครงการ ในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ.2553-2554 ซึ่งเป็นปีแรกและปีที่สอง หลังจากมีการดำเนินมาตรการส่งเสริมการใช้ยาสมเหตุสมผลและคุ่มค่าและมาตรการควบคุมกำกับจ่ายจ่ายด้านยาของกรมบัญชีกลาง พบว่าโรงพยาบาลนาร่องส่วนใหญ่ มีมูลค่าการสั่งใช้ยาและจำนวนครั้งในการสั่งใช้ยาลดลงจากปีงบประมาณ พ.ศ.2552 ซึ่งเป็นช่วงก่อนดำเนินการอย่างชัดเจน โดยมูลค่ายาทั้งหมดที่ใช้ปีงบประมาณ พ.ศ.2554 ลดลงจากปีงบประมาณ พ.ศ.2553 จำนวน 104.13 ล้านบาท คิดเป็นมูลค่าร้อยละ 1.54 และมูลค่าการสั่งใช้ยานอกบัญชียาหลักแห่งชาติของโรงพยาบาลนาร่อง ก็พบว่าแนวโน้มลดลงเช่นเดียวกัน ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 มีสัดส่วนมูลค่าเท่ากับร้อยละ 64.40 (ปีงบประมาณ พ.ศ.2553 มีสัดส่วนมูลค่ายานอกบัญชียาหลักฯ เท่ากับร้อยละ 65.1) ซึ่งยังต้องติดตามประเมินผลอีกครั้ง หลังสิ้นปีงบประมาณ พ.ศ.2554 ซึ่งมีแนวโน้มไปในทิศทางเดียวกับข้อมูลจาก สกส.ในช่วงเวลาเดียวกัน ตามภาพที่ 5.1

ภาพที่ 5 1 แนวโน้มมูลค่าการสั่งใช้ยาของโรงพยาบาลนาร่อง ปี 2552-2554 เปรียบเทียบกับโรงพยาบาลทั้งหมด ภายใต้ระบบสวัสดิการรักษายาพยาบาลข้าราชการ

ที่มา: ข้อมูลเบิกค่ารักษายาพยาบาลระบบจ่ายตรงผู้ป่วยนอกของ สกส.ปี 2552-2554

สัดส่วนมูลค่าและจำนวนครั้งการสั่งใช้ยานอกบัญชียาหลักแห่งชาติ ในกลุ่มยาเป้าหมายของ กรมบัญชีกลางของโรงพยาบาลนาร่อง พบว่าโดยเฉลี่ยส่วนใหญ่มีแนวโน้มลดลงเช่นกัน ในปีงบประมาณ พ.ศ.2554 มีสัดส่วนมูลค่ายานอกบัญชียาหลักฯ เฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 67.59 โดยมูลค่าการสั่งใช้ยานอก บัญชียาหลักฯ ในกลุ่มยาเป้าหมายแต่ละกลุ่มส่วนใหญ่ลดลงจากปีงบประมาณ พ.ศ.2553 เช่น กรณี Lipid-regulating drugs, NSAIDs/Osteoarthritis, Drug affecting bone metabolism และUlcer-healing drugs and drugs used in variceal bleeding เป็นต้น

5.2 แนวโน้มมูลค่าและจำนวนครั้งการสั่งใช้ยาของโรงพยาบาลนาร่องสังกัดต่างๆ

พบว่า โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม สำนักงานตำรวจแห่งชาติและเอกชน มีมูลค่าการสั่งใช้ ยาลดลง ร้อยละ 4.5 ส่วนโรงพยาบาลนาร่องสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ลดลงร้อยละ 2.77 สำหรับ โรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัย แม้ว่ามูลค่ายาโดยรวมยังไม่ลดลง แต่ก็มีมูลค่าเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 3.13 โดย โรงพยาบาลนาร่องสังกัดกระทรวงสาธารณสุข มีโรงพยาบาลบางแห่งที่ยังมีแนวโน้มมูลค่ายาโดยรวมเพิ่มขึ้น อย่างต่อเนื่อง ขณะที่ส่วนใหญ่มีมูลค่าลดลง ในลักษณะเดียวกันกับโรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัย

5.3 มูลค่ายาที่คาดว่าจะประหยัดได้ของโรงพยาบาลนาร่อง

เมื่อวิเคราะห์มูลค่ายาที่โรงพยาบาลนาร่องจะสามารถประหยัดได้ หากมีการดำเนินมาตรการด้าน ยาทั้ง 3 ข้อ คาดว่าจะสามารถประหยัดค่ายาคิดเป็นมูลค่ารวมเท่ากับ 1,191,139,471 บาท แบ่งตาม มาตรการต่างๆ ดังนี้ คือ

- (1) มาตรการทดแทนยา (ED-MS substitute) โดยให้สั่งใช้ในบัญชียาหลักแห่งชาติทดแทนยา นอกบัญชียาหลักแห่งชาติ รวม 3 กลุ่มยา คาดว่าจะสามารถประหยัดค่ายา คิดเป็นมูลค่า เท่ากับ 950,609,016 บาท
- (2) มาตรการยกเลิกการเบิกจ่ายยากลับคืนเงิน คาดว่าจะสามารถประหยัดรายจ่ายค่ายา คิดเป็น มูลค่าเท่ากับ 109,215,489 บาท
- (3) มาตรการสั่งใช้ยา CL ทดแทนยา คาดว่าจะสามารถประหยัดรายจ่ายค่ายา คิดเป็นมูลค่า เท่ากับ 131,314,965 บาท

แต่อย่างไรก็ตาม มาตรการทั้ง 3 ข้อตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ยังมีปัญหาข้อขัดข้องและการยอมรับจากทั้ง ด้านแพทย์ผู้ให้การรักษาพยาบาล และข้าราชการผู้มีสิทธิ จึงทำให้ยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมี ประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ขึ้นกับความชัดเจนและต่อเนื่องของนโยบายของกรมบัญชีกลาง และความร่วมมือจาก ต้นสังกัดของโรงพยาบาลนาร่อง รวมทั้งหน่วยงานสนับสนุนอื่นๆ

บทที่ 6

สรุปปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการดำเนินงาน

6.1 สรุปปัญหาอุปสรรคสำคัญในการดำเนินงานของโรงพยาบาลนาร่อง

ข้อมูลที่ได้จากแบบสำรวจข้อมูลการสั่งใช้ยาของโรงพยาบาลนาร่อง ในช่วง 6 เดือนแรกของปีงบประมาณ พ.ศ.2554 และการติดตามเยี่ยมศึกษาดูงานในโรงพยาบาลนาร่อง รวมทั้งการศึกษาและถอดบทเรียนการดำเนินงานจากโรงพยาบาลที่มีผลการดำเนินงานดีในช่วงปีแรกของการดำเนินมาตรการส่งเสริมการสั่งใช้ยาสมเหตุผลผลและคุ้มค่า และมาตรการควบคุมกำกับจ่ายจ่ายค่าของโรงพยาบาลนาร่อง 34 แห่ง สามารถสรุปปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานที่สำคัญ ดังต่อไปนี้ คือ

1) มีช่องว่างในการสื่อสารนโยบายดำเนินงานกับหน่วยงานต้นสังกัดของโรงพยาบาลนาร่อง เช่น กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงกลาโหม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ รวมทั้ง กระทรวงศึกษาธิการ และเครือข่ายโรงพยาบาลโรงเรียนแพทย์ เพื่อให้โรงพยาบาลทุกสังกัดมีแนวทางการดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2) มีช่องว่างในกระบวนการสื่อสารนโยบายระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา คณะกรรมการบัญชาหลักแห่งชาติ และองค์กรวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับกรมบัญชีกลาง ทำให้ขาดพลังเกื้อหนุนในการดำเนินมาตรการส่งเสริมและกำกับการสั่งใช้ยาสมเหตุผลและคุ้มค่า

3) โรงพยาบาลนาร่องขาดแรงจูงใจในการดำเนินมาตรการอย่างต่อเนื่องในระยะยาว เนื่องจากมีผลกระทบเชิงลบต่อรายรับของโรงพยาบาลโดยตรง แต่กลับมีการค่าใช้จ่ายและภาระงานเพิ่มขึ้นในการบริหารจัดการกระบวนการภายใน โดยไม่มีหน่วยงานใดให้การสนับสนุน

4) ขาดคู่มือแนวทางการรักษาพยาบาลกลุ่มโรคที่เกี่ยวข้องให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ หลักเกณฑ์มาตรฐานและเงื่อนไขการสั่งใช้ยาที่กำหนดโดยองค์กรวิชาชีพ รวมทั้งกลไกกำกับดูแลคุณภาพมาตรฐานการทำงานให้เป็นไปคู่มือแนวทางที่กำหนด ขององค์กรวิชาชีพ

5) ขาดกลไกและกระบวนการสื่อสารเชิงนโยบายและวิชาการเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้โรงพยาบาลทุกสังกัดสั่งใช้ยาในบัญชียาหลักแห่งชาติแห่งชาติ และมาตรการทดแทนยาต้นแบบที่เป็นยานอกบัญชียาหลักแห่งชาติด้วยการสั่งใช้ยาสามัญ

6) โรงพยาบาลนาร่องส่วนใหญ่ ขาดงบประมาณลงทุนด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการดำเนินมาตรการด้านยา จึงทำให้โรงพยาบาลที่ยังขาดระบบสารสนเทศที่ดีไม่สามารถดำเนินการมาตรการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะการดำเนินมาตรการด้านยาโดยไม่มีระบบสารสนเทศสนับสนุนการทำงาน จะเพิ่มภาระงานให้แก่เภสัชกรและแพทย์ผู้ปฏิบัติของโรงพยาบาลมาก

จากการศึกษาและถอดบทเรียนจากประสบการณ์ของโรงพยาบาลนำร่องที่ประสบความสำเร็จพบว่าปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญ คือ ต้องมีระบบสารสนเทศที่ดีสนับสนุน

7) แพทย์ผู้ให้การรักษาผู้ป่วยส่วนใหญ่ขาดความเชื่อมั่นในคุณภาพยาสามัญที่ผู้บริหารโรงพยาบาลได้ขอความร่วมมือจากแพทย์ให้สั่งใช้แทนยาต้นแบบ จากการศึกษาคัดลอกบทเรียนจากโรงพยาบาลที่มีผลดำเนินงานดี สามารถดำเนินมาตรการทดแทนยาต้นแบบด้วยยาสามัญจนประสบความสำเร็จเกือบทั้งหมด ต้องลงทุนระบบประกันคุณภาพยาสามัญควบคู่ไปกับการดำเนินมาตรการดังกล่าว เนื่องจากแพทย์ส่วนใหญ่ไม่ต้องการขัดแย้งกับผู้ป่วยและเกรงว่าจะถูกญาติผู้ป่วยฟ้องร้องภายหลังได้ จึงทำให้โรงพยาบาลนำร่องหลายแห่งมีความยากลำบากในการทำงาน

พบว่าปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานที่สำคัญตามที่สรุปมา ทั้ง 6 ข้อข้างต้น ส่วนใหญ่อยู่นอกเหนืออำนาจหน้าที่ของกรมบัญชีกลาง ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยการประสานของความร่วมมือโดยตรงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือต้นสังกัดของโรงพยาบาลนำร่องและองค์กรวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง และอาจจำเป็นต้องอาศัยอำนาจเชิงบริหารของคณะรัฐมนตรี เพื่อให้สั่งการผ่านไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังกล่าว เพื่อให้ดำเนินการสนับสนุนนโยบายการดำเนินงานของกรมบัญชีกลางเป็นไปอย่างจริงจังและต่อเนื่อง จึงจะทำให้สามารถควบคุมกำกับรายจ่ายด้านยาในการรักษาพยาบาลผู้ป่วยนอกได้อย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่องได้ในระยะยาวต่อไป

6.2 ข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงาน

6.2.1 ข้อเสนอแนะต่อกรมบัญชีกลาง มีต่อไปนี้ คือ

- ควรต้องมีการให้รางวัลเพื่อตอบแทนให้กับโรงพยาบาลที่มีผลการดำเนินงานดี และควรมีหนังสือประกาศเกียรติคุณเพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติผ่านหน่วยงานต้นสังกัดของโรงพยาบาลนำร่องทั้ง 34 แห่ง ที่ได้ให้ความร่วมมือกับกรมบัญชีกลางเป็นอย่างดี แม้ว่าอาจจะยังไม่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานก็ตาม และขอให้หน่วยงานต้นสังกัดช่วยอำนวยความสะดวกและสนับสนุนการดำเนินงานให้แก่โรงพยาบาลนำร่อง โดยเฉพาะ การลงทุนด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน
- ควรมีการเข้าพบและหารือเพื่อขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นทางการ เช่น กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา และสำนักงานคณะกรรมการบัญชียาหลักแห่งชาติ แพทยสภา และสภาเภสัชกรรม เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการทำงานร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง ในประเด็นต่างๆ อาทิเช่น
  - (1) นโยบายและมาตรการระดับประเทศ เพื่อให้โรงพยาบาลทุกสังกัด มีการสั่งใช้ยาในบัญชียาหลักแห่งชาติอย่างกว้างขวาง

- (2) กลไกและระบบประกันคุณภาพยาสามัญระดับประเทศ ให้ครอบคลุมยาสามัญส่วนใหญ่ที่มีการใช้ในโรงพยาบาลต่างๆ รวมทั้ง เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพยาให้โรงพยาบาลทุกสังกัดสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างขวาง
- (3) จัดทำคู่มือแนวทางการรักษาพยาบาล หลักเกณฑ์มาตรฐานและข้อบังคับการใช้ยา โดยเฉพาะยาเป้าหมายและยาอื่นที่มีราคาสูง สำหรับโรงพยาบาลต่างๆ ทั่วประเทศ รวมทั้ง กลไกและกระบวนการติดตามกำกับให้มีการดำเนินการตามคู่มือและหลักเกณฑ์ที่กำหนดอย่างเป็นรูปธรรม
- **ควรนำเสนอผลลัพธ์ที่ได้จากการดำเนินงานต่อคณะกรรมการบริหารระบบสวัสดิการ** รักษาพยาบาลข้าราชการ เพื่อให้นำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีชุดใหม่ เพื่อให้มีการส่งการไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้จะสามารถช่วยสนับสนุนทางอ้อมต่อการทำงานของโรงพยาบาลนำร่องได้
-

เอกสารอ้างอิง

- จุฬารักษ์ ลิ้มวัฒนานนท์ สุพล ลิ้มวัฒนานนท์ อารีวรรณ เชี่ยวชาญวัฒนา. การวิเคราะห์และพยากรณ์
ค่าใช้จ่ายด้านยาผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไปในระบบสวัสดิการ
รักษาพยาบาลข้าราชการ และหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า. สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข; 2552.
- พิสนธิ์ จงตระกูล. การใช้ยาอย่างคุ้มค่าตามหลักเศรษฐศาสตร์สาธารณสุข. 2553 (ทุนสนับสนุนโดย
สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา, In press)
- พิสนธิ์ จงตระกูล “การใช้ยาอย่างสมเหตุผล คำจำกัดความและกรอบความคิด” ใน คู่มือการใช้ยาอย่างสม
เหตุผลตามบัญชียาหลักแห่งชาติ เล่ม 1 ยาระบบทางเดินอาหาร โดย คณะอนุกรรมการพัฒนา
บัญชียาหลักแห่งชาติ 2552.
- จุฬารักษ์ ลิ้มวัฒนานนท์ นพคุณ ธรรมธัชอารี อรอนงค์ วลีขจรเลิศ และคณะ. ค่าใช้จ่ายของสวัสดิการ
รักษาพยาบาลข้าราชการกับการใช้ยานอกบัญชียาหลักแห่งชาติ. วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข
2554.
- จุฬารักษ์ ลิ้มวัฒนานนท์ นพคุณ ธรรมธัชอารี ธนนรงค์ รัตนโชติพานิช และคณะ. ศักยภาพการประหยัด
ค่าใช้จ่ายจากการกำหนดอัตราเบิกจ่ายค่ายาผู้ป่วยนอกสำหรับสวัสดิการรักษายาพยาบาลข้าราชการ
ปี 2553. วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข 2554.
- สุพล ลิ้มวัฒนานนท์ จุฬารักษ์ ลิ้มวัฒนานนท์ อารีวรรณ เชี่ยวชาญวัฒนา และคณะ. ค่าใช้จ่ายที่พยากรณ์
จากการใช้ยาราคาแพงของสวัสดิการรักษายาพยาบาลข้าราชการ: เปรียบเทียบกับหลักประกัน
สุขภาพถ้วนหน้า. วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข 2554.
- นพคุณ ธรรมธัชอารี. ข้อโต้แย้งเกี่ยวกับประสิทธิผลของกลูโคซามีน. วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข 2554.
- สายศิริ ด่านวัฒนะ. ผลการชั่งชั่งพื้นที่ข่าวในการผลักดันนโยบายเกี่ยวกับ “กลูโคซามีน” และภาพสะท้อน
กระบวนการผลักดันนโยบายปฏิรูประบบสวัสดิการรักษายาพยาบาลข้าราชการ. วารสารวิจัยระบบ
สาธารณสุข 2554.